

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMINI RIVOJLANTIRISH CHORALARI MUHOKAMA QILINDI

2-bet

«MILLIY TIKLANISH»
DEMOKRATIK
PARTIYASINING UTIMOIY-
SIYOSIY GAZETASI

MILLIY QADRIYATLARGA TAYANGAN TARAQQIYOT

Milliy Tiklanish

1995-yil 10-iyundan chiqa boshlagan www.mtt.uz / milliytiklanish2022@mail.uz

tiklanish

№ 15 (1203)
2023-yil 24-may,
chorshanba
Adadi - 8657

SAMARQAND 70 DAN ORTIQ
DAVLATNING 2,5 MING
VAKILIGA MEZBONLIK QILDI

3 s

ICHKI ISHLAR VAZIRI PO'LAT
BOBOJONOV PARLAMENT SO'ROVIGA
QANDAY JAVOB YO'LLADI?

4 s

MENING IMZOIM:

NOMZODNI BARCHA QATLAM VAKILLARI QO'LLAB-QUVVATLAMOQDA

2 s

**O'ZBEKISTON GENDER
TENGLIK VA MEHNAT
BOZORIDA AMALIY
NATIJALARGA
ERISHMOQDA**

O'zbekistonda gender tenglikni ta'minlash sohasida xalqaro standartlar asosida milliy qonunchilik takomillashtirildi. Ushbu yo'nalishda qirqdan ortiq qonunchilik va muhim konseptual hujjatlar qabul qilindi.

Shu asosda xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq hamda imkoniyat yaratilmoqda. Ayollarning davlat va jamiyat boshqaruvidagi o'rnini mustahkamlashga, ularning ta'lim olishlari, kasb-hunar o'rganishlariga e'tibor kuchaydi.

Munosib mehnat sharoitlarini bunyod etish hamda ayollarning iqtisodiy hayotdagi faolligini oshirish, turli tazyiq va zo'rvonliklardan himoya qilish borasida muhim choralar ko'rilayotir. Toshkentda tashkil etilgan «O'zbekistonda gender tenglik va munosib mehnat yo'llari» mavzuidagi xalqaro konferensiyada shu haqda so'z yuritildi.

Odam savdosiga va majburiy mehnatga qarshi kurashish milliy komissiyasi, Xotin-qizlarning jamiyatdagi rolini oshirish, gender tenglik va oila masalalari bo'yicha respublika komissiyasi tomonidan Xalqaro mehnat tashkiloti bilan hamkorlikda tashkil etilgan anjumanda xalqaro tashkilotlar hamda xorijiy davlatlarning yuzdan ortiq mutaxassis va ekspertlari, O'zbekistondagi diplomatik vakolatxonalar rahbarlari, mutasaddi vazirlik va idoralar vakillari ishtirok etdi.

Davomi 3-betda

QUTLOV

5

TAHLIL VA TANQID

10

O'ZBEKISTON
JURNALISTIKA
VA OMMAVIY
KOMMUNIKATSIYALAR
UNIVERSITETI

JANOB MAS'ULLAR,
AJDODLAR RUHINI
CHIRQIRATMANG!

ISSN 2010-1114

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMINI RIVOJLANTIRISH CHORALARI MUHOKAMA QILINDI

Prezident Shavkat Mirziyoyev 22-may kuni maktabgacha ta'lim va maktab ta'limi tizimini rivojlantirish bo'yicha takliflar taqdimoti bilan tanishdi.

Yangi tahrirdagi Konstitutsiyamizning birinchi maddasida O'zbekiston ijtimoiy davlat ekani belgilab qo'yildi. Bu boradagi eng katta sohalardan biri ta'limdir. Uni izchil rivojlantirish maqsadida, ma'muriy islohotlar doirasida Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi tashkil etildi. Tizimni tarkibiy maqbullashtirish, zamonaviy dasturlarni joriy qilish, xodimlarni rag'batlantirish choralari ko'rilmoqda.

Taqdimotda shu boradagi rejalar muhokama qilindi. Qayd etilganidek, boshlang'ich sinflarda xorijiy tajriba asosida yangi o'quv dasturi joriy qilindi. Yuqori sinflarda o'qitiladigan fanlar 16 tadan 11 taga kamaytirilib, dasturlarning fanlararo va sinflararo integratsiyasi ta'minlanadi. Bunda 11 ta majburiy va 2 ta tanlov fani tatbiq etiladi.

Yangi o'quv yilidan informatika fani 1-sinfdan o'rgatiladi.

Hozirda mavzularning 70 foizi kundalik hayot bilan bog'lanmagan. Endi fanlarning amaliy mashg'ulotlar ulushi 40 foizdan 60 foizgacha oshiriladi. Bunda mavzular aniq muammoni hal qilish orqali o'rgatiladi, amaliyot darzali esa loyihani bajarish shaklida o'tkaziladi.

Maktablarni malakali kadrlar bilan ta'minlash maqsadida pedagoglarni sertifikatlash tizimi yo'lga qo'yiladi. Ya'ni, ishga kirayotgan pedagog 1 yil davomida o'qituvchi-stajyor sifatida faoliyat yuritib, shu muddatda sertifikat olishi kerak bo'ladi.

O'qituvchilarga malaka toifasini berish bo'yicha sinovlar 2 bosqichda tashkil etiladi. Birinchi bosqichda talabgorning mutaxassislik fani bo'yicha bilimi,

ikkinchisida pedagogik mahorati baholanadi. Malaka sertifikatini olgan pedagoglarning oylik maoshiga 70 foizgacha miqdorida ustama to'lanishi mumkin.

Shuningdek, bog'chalarga malakali tarbiyachilarni jalb qilish uchun 2024-yil 1-iyundan ularning ish haqi stavkalari maktab o'qituvchilarinikiga tenglashtiriladi.

Umumta'lim maktablariga budjetdan tashqari mablag'lardan erkin foydalanish huquqi berilgani ularning moddiy ahvolini yaxshilash hamda o'qituvchilarga qo'shimcha haq to'lash imkonini bermog'chi. Endi bu tartibni bog'cha va ixtisoslashgan maktablar uchun ham tatbiq etish mo'ljallanmoqda.

Malakali rahbarlar muhitini shakllantirish maqsadida hududlarda eng tajribali direktorlardan iborat

“Direktorlar kengashi” tashkil etiladi. Endi maktab direktorlari lavozimga mazkur kengash tavsiyasi bilan ochiq tanlov asosida tayinlanadi.

Shuningdek, vazirlikning tuman (shahar) bo'limlarining maktablar faoliyatini tekshirish va ta'lim sifatini baholash vakolatlari tugatiladi. Xususi maktablarni tashkil qilishda qo'yilgan talablar yengillashtiriladi.

Yig'ilishda bolalarning bo'sh vaqtlarini mazmunli tashkil etish, xususi sektorni jalb qilgan holda zamonaviy to'garaklar ochish masalalariga ham to'xtalib o'tildi.

Davlatimiz rahbari bu takliflarni ma'qullab, tizim faoliyatini transformatsiya qilish, o'qituvchilarning malakasi va rag'batini oshirish bo'yicha ko'rsatmalar berdi.

O'za

MENING IMZOIM:

NOMZODNI BARCHA QATLAM VAKILLARI QO'LLAB-QUVVATLAMOQDA

Imzo yig'ish jarayonlarida «Milliy tiklanish» nomzodining bu qadar qo'llab-quvvatlanayotgani, ayniqsa, Shavkat Mirziyoyev tomonidan ilgari surilayotgan g'oya va tashabbuslarning yoshlarga kuchli ishonch berayotganini chuqurroq his qilgandek bo'ldim.

Tan olish kerak: bugun yurtdoshlarimiz ertangi kuni, farzandlarining kelajagiga doir ulkan rejalar tuzib, uni amalga oshirishda Yangi O'zbekiston islohotlarini kafolat sifatida qabul qilmoqdalar. To'g'ri, har qanday davlat taraqqiyotida ijtimoiy-iqtisodiy muammolarning uchrashi tabiiy holat. Ammo mustahkam ishonch bor ekan, bunday muammolarni yengish mumkin ekanligini bugungi natijalar ko'rsatyapti.

Shu o'rinda Davlatimiz rahbarining Referendum yakunlanganidan keyingi bir gaplarini eslatmoqchiman: «Birgina misol, endilikda ushbu tarixiy tanlov orqali xalqimiz bundan olti yil oldin boshlagan islohotlarimizga katta ishonch bilan qarab, ularni to'la qo'llab-quvvatlashini yana bir bor namoyon etdi».

Chindan ham yurtdoshlarimiz ishonchi bundan keyin ham barqaror rivojlanishimiz uchun mustahkam zamin vazifasini o'tayapti. Referendumda «Ha» deb javob bergan 15 034 608 nafar yurtdoshimiz ham aslida endi «inson – jamiyat – davlat» degan yangi tizim asosida faqat va faqat oldinga qarab borishimizga ishonгани uchun ham shunday qaror qabul qilganlar.

Darvoqe, 9-iyulga belgilangan Prezident saylovi arafasidagi eng muhim tadbir – ovoz yig'ish jarayonlari ham aslida kelajakka bo'lgan ishonchimimizning mustahkam ekanini, keyingi olti yil davomida amalga oshirilgan islohotlar, ayniqsa, odamlarni

rozi qilish siyosati xalqning oddiy turmush tarziga aylanib borayotganini ko'rsatdi, – deydi partiyaning Toshkent Shahar Kengashi raisi o'rinbosari Zulayxo Kamolxo'jayeva.

Ma'lumki, Prezident saylovi kampaniyasining eng muhim bosqichi bu – saylovchilar imzosini to'plash jarayonidir. Shuning uchun ham Markaziy saylov komissiyasi tomonidan siyosiy partiyalarga Prezident saylovida ishtirok etishga ruxsat berilgach, partiyalar o'z nomzodlarini qo'llab-quvvatlash uchun imzo to'plashga kirishdilar.

«Milliy tiklanish» a'zolari, ayniqsa, bu jarayonga o'ta mas'uliyat bilan yondashmoqda. Bunda eng avvalo, faol a'zolar, boshlang'ich partiya tashkilotlari vakillari, mahalliy Kengash deputatlari, «Ayollar» va «Yoshlar» qanoti fidoyilari mahallalarda, ishlab chiqarish korxonalarida va ta'lim muassasalarida bo'lib, aholiga saylov jarayonining imzo to'plash bosqichi haqida tushuntirishlar bermog'chi.

Ana shunday tadbirlarning dastlabkisi Uchtepa tumanining «Shirin» mahallasi, Toshkent moliya instituti, «Ipak yo'li» bankining Chilonzor filiali hamda Toshkent davlat stomatologiya institutida tashkil etildi.

Imzo to'plash tadbirlariga taklif etilganlarning aksariyati yoshlar, partiya xayrixohlari bo'ldi, albatta. Zero, saylovda ilk bor ishtirok

etadigan yoshlar ko'pchilikni tashkil etadi. Shu bois, ularga saylov qonunchiligiga oid normalar haqida ma'lumotlar berildi, imzo varaqaqlarini to'ldirish tartiblari tushuntirildi.

Partiyaning Navoiy viloyati, tuman va shahar Kengashlarida ham imzo yig'ish ishlari tizimli tarzda olib borilmoqda.

– Bunda asosan faol va tashabbuskor a'zolarimiz kuchiga tayanyapmiz. Joylardagi

Boshlang'ich partiya tashkilotlari raislari, mahalliy Kengash deputatlari, «Ayollar va yoshlar» qanotlari atrofida birlashgan fidoyi a'zolarimiz ko'magi bilan qamrov tobora kengaytirilyapti, – deydi partiya viloyat Kengashi raisi Ilhom Rajabov.

Namangan viloyati Kengashi tomonidan o'tkazilayotgan imzo yig'ish tadbirlarida ham asosan yoshlar faolligi yaqqol sezilib qoldi. Jumladan, Namangan shahridagi «Yangi O'zbekiston – yoshlar ziyo maskani»da ko'plab saylovchilar partiyadan ko'rsatilgan nomzodni qo'llab-quvvatlab, imzo varaqaqlarini to'ldirdilar.

– O'zim talabaman. Yoshlar vakili sifatida keyingi yillarda, ta'lim sohasidagi o'zgarishlar, ayniqsa, talaba qizlarga ta'lim krediti berishda imtiyozlar berilayotganidan rosa xursandman. Albatta, bu ishlar Yangi O'zbekiston islohotlari natijasidir. Shu bois ham bugun

bu yerga kelib, «Milliy tiklanish» partiyasi tomonidan qo'llab-quvvatlangan nomzodni yoqlab, imzo varaqaqlarini qo'l qo'ydim, – dedi namanganlik talaba Shahodat Yo'ldosheva.

Samarqand viloyat axborot kutubxonasi hamda Samarqand tumanidagi «Gulobod» mahallasida o'tkazilgan tadbirda ham avval partiya faollari fuqarolarga bu jarayonning mazmun-mohiyati, tartib-qoidalarini xususida tushunchalar berishdi.

– Ishga ketayotgandim, mahallada Prezidentlikka nomzod uchun imzo yig'ilayotganini eshitib, kirdim. Ochig'ini, «Milliy tiklanish» Plenumida kimning nomzodi ilgari surilganini eshitgan edim. Shuning uchun ham yo'ldan qaytib, shu yerga kirdim. Ishonchim komilki, buni o'zim uchun, oilam, farzandlarim uchun eng to'g'ri qaror deb bilaman. Bugun yurtimizning qay bir hududida bo'lmagan, ijobiy o'zgarishlar natijasini ko'rasiz. Yo'llar, binolar qurilayotganiga guvoh bo'lasing. Keksalar qadrlanyapti, yoshlar qo'llab-quvvatlayapti. Shuning uchun ham Shavkat Mirziyoyev nomzodini yoqlab, imzo chekdim, – deydi «Gulobod» mahallasi fuqarosi Nodira Anorova.

Imzo yig'ish tadbirlari Qoraqalpog'iston Respublikasida ham uyushqoqlik bilan tashkil qilingan bo'lib, shu kungacha Prezidentlikka ko'rsatilgan nomzodni qo'llab-quvvatlab 18 300 dan ortiq imzo to'plandi.

– Shu kundarda mamlakatimizdagi o'zgarishlarga, ayniqsa, yoshlarimiz befarq emasliklarini his qilyapman. Bu imzo to'plash jarayonida qoraqalpog'istonlik yoshlarning faol bo'layotganida yaqqol ko'zga tashlanmoqda, – dedi partiyaning Qoraqalpog'iston Respublikasi Kengashi raisi Tajibay Romanov.

Ma'lumki, saylov qonunchiligiga ko'ra, saylovchilar bitta yoki bir nechta siyosiy partiyani yoxud O'zbekiston Respublikasi Prezidentlikka nomzodlarni qo'llab-quvvatlab imzo qo'yishga haqlidir.

Partiya tomonidan taqdim etiladigan imzo varaqaqlari O'zbekiston Respublikasi jami saylovchilarining umumiy sonining kamida bir foizini va kamida sakkizta ma'muriy-hududiy tuzilma namoyandasi bo'lgan saylovchilarning imzosini qamrab olgan bo'lishi kerak. Binobarin, 19 million 722 ming 809 nafar saylovchining 1 foizi qariyb 197 ming 230 nafarni tashkil etadi.

Imzo to'plash yakunlanganidan so'ng partiya Siyosiy Kengashi Ijroiya qo'mitasida hududiy partiya tashkilotlaridan imzo varaqaqlarini qabul qilish bo'yicha maxsus ishchi guruhi tuziladi. So'ngra siyosiy partiyaning vakolatli vakili Qoraqalpog'iston Respublikasi, har bir viloyat va Toshkent shahri bo'yicha alohida-alohida qilib tikilgan imzo varaqaqlarini Markaziy saylov komissiyasiga topshiradi.

Markaziy saylov komissiyasi taqdim etilgan hujjatlarni yetti kun ichida tekshirib chiqadi va ularning qonun talablariga muvofiqligi to'g'risida xulosa beradi.

Hamdam NIYOZOV,
partiya Markaziy kengashi
bo'lim boshlig'i

SAMARQAND

70 DAN ORTIQ DAVLATNING 2,5 MING VAKILIGA MEZBONLIK QILDI

Yangi O'zbekistonning turizm darvozasiga aylangan Samarqand shahri Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki Boshqaruvchilar kengashining 32-hisobot yig'ilishiga mezbonlik qildi. Bankning o'n ikki yillik tanaffusdan so'ng o'zining yillik anjumanini Samarqandda o'tkazish to'g'risidagi qarori shubhasiz, tarixiy voqeadir. Ma'lumki, joriy yilda O'zbekiston YETTBga a'zo bo'lganiga 31 yil to'ldi. Ayni paytda ushbu bankning 44,1 million yevroga teng 4,2 ming aksiyalari borligini alohida ta'kidlash joiz. Mamlakatimiz esa keyingi yillarda YETTB mablag'larining jalb etilishi bo'yicha mintaqada yetakchilik qilyapti. Birgina, 2022-yil davomida YETTB O'zbekistondagi 26 ta loyihaga qariyb 900 million dollar miqdorida sarmoya kiritdi. Bu mamlakatimizning o'sib borayotgan investitsiyaviy jozibadorligi, yurtimizda yaratilgan qulay me'yoriy-huquqiy

muhitning e'tirofi ham desak xato bo'lmaydi. Mazkur nufuzli tadbir oxirgi marta bundan 20 yil oldin Toshkentda, 2011-yili esa Astana shahrida o'tkazilgan bo'lsa, 12 yillik tanaffusdan so'ng yana Markaziy Osiyoda, aynan O'zbekistonda o'tkazilishi yana bir bor ushbu nufuzli bankning iqtisodiy islohotlarimiz natijasiga bo'lgan ishonchini ko'rsatadi. Shu o'rinda YETTBning O'zbekiston bo'yicha so'nggi strategiyasi 2018-yil 19-sentyabrda qabul qilinganini, unda quyidagi strategik ustuvor yo'nalishlari belgilanganini aytish joiz:

- Iqtisodiyotda xususiy sektorning rolini kuchaytirish orqali raqobatbardoshlikni oshirish;
- Iqtisodiyotning barcha sohalarida ekologik toza energiya va resurs yechimlarini ilgari surish;
- Mintaqaviy va xalqaro hamkorlik hamda integratsiyani qo'llab-quvvatlash.

Shu bilan birga, YETTBning O'zbekiston bo'yicha strategiyasida mamlakatdagi islohotlarni jadallashtirish,

fuqarolik jamiyati rolini oshirish, ommaviy axborot vositalariga kengroq erkinlik berish va ayollar tadbirkorligini rivojlantirish zarurligi belgilangan. O'tgan davrda davlatimiz rahbari boshchiligidagi YETTB strategiyasida belgilangan barcha ustuvor yo'nalishlarda keng qamrovli islohotlar amalga oshirildi. Ushbu yo'nalishlarga oid ko'plab normalar yangilangan Konstitutsiyamizda ham o'z aksini topgani yana bir bor O'zbekistonning siyosiy, ijtimoiy-iqtisodiy islohotlarga sodiq qolayotganini anglatadi. YETTBning bu yilgi yig'ilishida dunyoning 70 dan ortiq mamlakatidan iqtisodiyot, investitsiyalar, moliya va innovatsiyalar bo'yicha ekspertlar va tahlilchilari, fuqarolik jamiyati faollari va jurnalistlar – 2,5 mingdan ziyod ishtirokchi qatnashgani shubhasiz, uning ko'lami va ahamiyatini aks ettiradi. Ayniqsa, Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyevning ushbu tadbirdagi ishtiroki anjumangacha alohida

ruh bag'ishlash bilan birga, mamlakatimizning xalqaro hamkorlikni kengaytirish va mustahkamlashga bo'lgan yuksak intilishlarini yana bir bor namoyon etdi. Qayd etish joizki, bu galgi yig'ilish xalqaro hamkorlar, salohiyatli investorlar uchun mahalliy bozorni, mamlakatning sarmoyaviy salohiyatini yanada chuqurroq o'rganish uchun katta imkoniyat bo'ldi. Ushbu anjuman esa yurtimiz nufuzini yanada mustahkamlash, mamlakatimizning investitsiyaviy jozibadorligini oshirish, xalqaro moliya institutlari va tashkilotlari bilan o'zaro hamkorlikni chuqurlashtirishga xizmat qildi. Bir so'z bilan aytganda, ushbu nufuzli tadbir davomida bank aksionerlari bankka a'zo mamlakatlar duch kelayotgan muammolarni hal etish imkoniyatiga ega bo'ldi.

Nodir TILAVOLDIYEV,
Oliy Majlis Qonunchilik palatasi deputati

Jamiyat

O'ZBEKISTON GENDER TENGLIK VA MEHNAT BOZORIDA AMALIY NATIJALARGA ERISHMOQDA

(Davomi. Boshlanishi 1-betda)

Oliy Majlis Senati Raisi Tanzila Norboyeva Prezident Shavkat Mirziyoyev boshchiligidagi barcha sohalarda amalga oshirilayotgan islohotlar singari gender tenglikni ta'minlash bo'yicha ham muhim qadamlar qo'yilganini qayd etdi. Sog'liqni saqlash va ta'lim sohasida band bo'lgan aholi o'rtasida xotin-qizlar ulushi 77 foizni, iqtisodiyot va sanoat sohasida 46 foizni tashkil etmoqda. 2 ming nafarga yaqin xotin-qiz davlat va jamoat tashkilotlarida rahbarlik lavozimlarida faoliyat yuritmoqda. Xotin-qizlarning ta'lim olishlari uchun imkoniyatlarning kengaytirilishi natijasida oliy ta'lim muassasalarida ta'lim olayotgan xotin-qizlar soni 6 barobarga ko'paydi. Xususan, bakalavr yo'nalishida o'qiyotgan xotin-qizlar ulushi 38 foizdan 49 foizga, magistratura bosqichida o'qiyotganlar esa 37 foizdan 50 foizga ortdi. Xalqaro ekspertlar tomonidan mamlakatimizda mehnat munosabatlari tizimi tubdan isloh qilingani hamda

majburiy mehnatga barham berilgani, munosib mehnat prinsiplari doirasida aholining bandligini ta'minlash masalalariga alohida e'tibor qaratilayotgani yuqori baholanmoqda. Yangilangan Konstitutsiyaga muvofiq ijtimoiy davlat asoslari mustahkamlandi, eng avvalo, har bir shaxsning e'tiborda bo'lishi, munosib ish bilan ta'minlanishi nazarda tutildi, – dedi T.Norboyeva. – Yangi tahrirdagi Mehnat kodeksining kuchga kirgani yurtimizdagi har bir shaxsning mehnat huquqlari himoyasi kafolatlarini kuchaytirdi. Majburiy mehnatga yo'l qo'yilmasligi mazkur yangi qonun hujjatlarida o'z ifodasini topdi. Har bir fuqaro, ayniqsa ayollar, bolalar huquqlarini himoya qilishga qaratilgan yangi qonun qabul qilindi. Oilaviy zo'ravonlikning oldini olish, bunday holatlarga qarshi kurashishning huquqiy asosi yaratildi. Bunda keng jamoatchilik, fuqarolik institutlari vakillari bilan birga harakat qilingani o'z samarasini berdi. BMning O'zbekistondagi doimiy muvofiqlashtiruvchisi Konsuelo Vidal

Bryus O'zbekiston xalqaro hamkorlikda muhim qadamlar qo'yayotganini e'tirof etdi. Majburiy mehnatga barham berish, gender tenglikni ta'minlash bo'yicha sezilarli yutuqlarga erishilmoqda. Konferensiyada O'zbekistonda gender tenglikni ta'minlash va munosib mehnat sharoitlarini yaratish bo'yicha Xalqaro mehnat tashkiloti bilan hamkorlik muvaffaqiyatli kechayotgani qayd etildi. 2030-yilga qadar O'zbekistonda gender tenglikka erishish strategiyasining qabul qilinishi bu boradagi ishlarni tizimli, muayyan maqsadga yo'naltirilgan holda amalga oshirishga imkon yaratmoqda. Xalqaro mehnat tashkilotining Sharqiy Yevropa va Markaziy Osiyo bo'yicha mintaqaviy byurosi direktori Olga Kulayeva O'zbekiston mehnat bozorida xotin-qizlarga keng imkoniyatlar yaratilayotgani gender tenglik ta'minlanishi natijasi ekanini qayd etdi. Bu borada Xalqaro mehnat tashkiloti bilan hamkorlikda qabul qilingan O'zbekistonda munosib mehnat bo'yicha 2021 – 2025-yillarga mo'ljallangan dastur,

mehnat sohasidagi hamda ishlab chiqarish va texnik yo'nalishlardagi xalqaro standartlarni mamlakat iqtisodiyotiga keng tatbiq etish bo'yicha ko'rilayotgan choralar muhim o'rin tutmoqda. Tadbir yakunlari bo'yicha xalqaro konferensiya ishtirokchilarining gender tenglikni ta'minlash, munosib mehnat prinsiplarini keng tatbiq etish bo'yicha tavsiyalari ishlab chiqildi. Unda gender tenglikni ta'minlash, xotin-qizlarning ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy faolligini oshirish, ijtimoiy himoyasini kuchaytirish hamda ularni tazyiqlardan himoyalashga e'tibor qaratildi. Xotin-qizlarning ta'lim olishlari, tibbiy xizmatlardan teng foydalanishi, ular uchun xavfsiz va munosib mehnat sharoitlarini yaratishga urg'u berildi. Mehnat uchun munosib haq to'lash va norasmiy bandlikni qisqartirish hamda ushbu yo'nalishdagi xalqaro standartlarni tatbiq etish ishlarini tizimli davom ettirish bo'yicha aniq vazifalar belgilab olindi.

Norgul ABDURAIMOVA, O'ZA

Ichki ishlar organlari tomonidan 55 turdagi davlat xizmatlari ko'rsatilayotgan bo'lsa, shundan 19 furdagisini elektron tarzda ko'rsatish yo'lga qo'yilgan.

ICHKI ISHLAR VAZIRI PO'LAT BOBOJONOV PARLAMENT SO'ROVIGA QANDAY JAVOB YO'LLADI?

Oliy Majlis Qonunchilik palatasi deputatlarining ma'lum qilishicha, "Elektron hukumat" tizimi joriy etilgach, 23ta davlat xizmatini kompozit shaklda ko'rsatish imkoniyati yaratildi. Bu, o'z navbatida, aholining hayot sifati, mamlakatdagi investitsiya iqlimi va ishchanlik muhitini yaxshilash hamda tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishga xizmat qilyapti.

Hozir ichki ishlar organlari tomonidan 55 turdagi davlat xizmatlari ko'rsatilayotgan bo'lsa, shundan 19 furdagisini elektron tarzda ko'rsatish yo'lga qo'yilgan.

Afsuski, ayrim holatlarda davlat xizmatlari elektron shaklda amalga oshirilmayotgani natijasida fuqarolar soatlab navbat kutishga majbur bo'lmoqdalar.

Shu masalada Ichki ishlar vaziri P. Bobojonovga Parlament so'rovi yuborilgan edi.

Parlament quyi palatasining 16-may kuni bo'lib o'tgan majlisida Ichki ishlar vazirining ushbu so'rovga javobi atroflicha ko'rib chiqildi.

Javobda qayd etilishicha, ichki ishlar organlari faoliyatining ochiqligi va shaffofligini ta'minlash maqsadida talab yuqori bo'lgan 9 turdagi xizmat davlat xizmatlari markazlari tomonidan aholiga taqdim etilmoqda. Shuningdek, ko'rsatilayotgan davlat xizmatlarini ustuvor ravishda elektron shaklga o'tkazish bo'yicha Hukumat tomonidan belgilangan chora-tadbirlar natijasida fuqarolarga qo'shimcha qulayliklar yaratilayotir.

Raqamli texnologiyalar vazirligi bilan hamkorlikda esa tegishli tashkiliy-texnik tadbirlar amalga oshirilib, fuqarolarning roziligi asosida biometrik pasport (xorijga chiqish biometrik pasporti) yoki ID-kartadagi fotosuratni avtomatik ravishda yangi namunadagi milliy haydovchilik guvohnomasiga biriktirish mexanizmi yaratilgan. Yangi namunadagi milliy haydovchilik guvohnomasiga ham

fuqaro imzosini (guvohnomaning 7-bandi) qo'yish amaliyoti bekor qilinib, fuqarolar tomonidan mazkur davlat xizmatini to'liq masofadan turgan holda olish yo'lga qo'yilgan.

Ana shunday o'zgarishlar natijasida Toshkent viloyatining Bo'stonliq tumani, Angren shahri va Toshkent shahrining Olmazor, Yunusobod tumanlaridagi Migratsiya va fuqarolarning rasmiylashtirish bo'linmalarida "Aqlli infokiosk" tizimi ishga tushirildi. Bu esa korrupsiya holatlarining oldini olib, fuqarolarga o'z-o'ziga xizmat ko'rsatish imkonini beriyapti.

Alohida qayd etish joizki, bugun haydovchilik guvohnomasini (berish, almashtirish va yo'qolganlari o'rniga yangisini berish), transport vositalarini qayd etish guvohnomasi va transport vositasiga davlat raqami belgilarini berish xizmatlariga talab yuqori.

Agar raqamlarga e'tibor qaratsak, o'tgan 2022-yil davomida 1 351 531 ta haydovchilik guvohnomasi (DYHXX tomonidan 345 022 ta), 1 918 480 ta transport vositalarini qayd etish guvohnomasi hamda 1 261 977 ta transport vositasiga davlat raqam belgilarini taqdim etilgan. Bu esa sohada olib borilayotgan keng qamrovli ishlar o'z samarasini berayotganidan dalolatdir.

Muxtasar aytganda, bugun aholiga yaratilgan barcha sharoitlar vaqtini tejash, turli ovoragarchilik va xarajatlarning oldini olishga xizmat qilmoqda. Bu imkoniyatlardan hatto olis qishloq odamlari ham manfaatdor bo'layotgani ushbu sohada tub islohotlar natijasi desak ayni haqiqat.

Yuqoridagilardan shunday xulosa chiqarish mumkinki, Ichki ishlar vaziri tomonidan Parlament so'roviga yuborilgan javobda ana shu holatlar to'la aks etgan.

Davron ARIPOV,
Oliy Majlis Qonunchilik
palatasi deputati

ENDI MILLIY VALUTAMIZNING KAMSITILISHIGA YO'L QO'YILMAYDI

Ma'lumki, har qanday mamlakatning milliy valutasini o'sha davlatning suverenitetini belgilovchi muhim ramzlaridan biri hisoblanadi. Bugungi kunda dunyoda 200 dan ziyod davlatlar bo'lsa, ularning faqat 160 ga yaqini milliy valutasiga ega xolos. Demak, qolgan davlatlar qaysidir jihatlar bilan to'la mustaqil emas.

O'zbekiston ham o'z valutasiga ega davlatlardan. 1994-yilning 1-iyul kuni milliy valutamiz – so'm muomalaga kiritildi va mustaqil pul-kredit siyosatini yuritish, iqtisodiyotda hisob-kitoblarni amalga oshirish imkoniyatiga ega bo'ldik. Ish haqi va barcha ijtimoiy to'lovlar so'mda to'lana boshlandi. Shu tariqa davlatimizning iqtisodiy mustaqilligini ta'minlovchi mustaqil pul-kredit siyosati shakllandi.

Ammo shu yilning 1-may kunigacha amalda bo'lgan Konstitutsiyamizda milliy valutamiz – so'm haqida biron-bir modda kiritilmagan edi. Aynan mazkur bo'shliq qaysidir yillarda milliy valutamizni o'z qo'limiz bilan qadrsizlanishiga sababchi ham bo'ldi.

Eslang: bozorlardagi eng oldi va arzon tovarlar faqat xorijiy valutada sotilar edi. Hatto o'zimizda ishlab chiqarilgan ommabop avtomobillarga ham to'lov faqat xorijiy valutada qabul qilinardi. Odamlar peshana teri bilan topgan so'mini qaysidir yo'llar bilan valutaga aylantirishga majbur bo'lardi. Lekin o'sha paytlarda arz-dodimizni hech kim eshitmasdi.

Ming shukurki, «Chidasang shu, chidamasang katta ko'cha» qabilida ish tutilgan kunlar tarixga aylandi. Odamni ham yig'lashga, ham kulishga majbur qiladigan bunday «qonun»lardan butunlay voz kechildi. Ya'ni, xalqning xohish-istagi asosiga qurilgan Konstitutsiyamizga milliy valutamiz haqidagi norma kiritildi.

Konstitutsiyamizdagi o'zgarishlar, xususan, 150-moddaga ko'ra, endi so'm O'zbekiston Respublikasining butun hududida yagona cheklanmagan qonuniy to'lov vositasiga aylandi.

Davlatimizning milliy pul birligi maqomi Konstitutsiya darajasida belgilanishi hamda uning butun hududimiz bo'ylab cheklanmagan yagona to'lov vositasi sifatida bo'lishi avvalo so'mimizning qadri oshishiga xizmat qilishi shubhasiz. Ya'ni, davlatimizning muhim ramzlari – davlat tili, bayroq, gerb, madhiya kabi milliy valutamiz ham qadr topadi, himoya qilinadi. Ayniqsa, bugungi globalashuv sharoitida davlatlarning hududiy yaxlitligi, chegaralari qanday himoya qilinayotgan bo'lsa, milliy valutamiz – so'm ham ulardan kam bo'lmagan holatda himoya qilinadi.

Jamshid QOSIMOV,
Oliy Majlis Qonunchilik palatasi deputati

Kuting!

KOSONDA TADBIRKOR SARSON

Kelgusi sonlarda

NAVBAT «EVEREST»GA...

KO'ZLANGAN DOVON ZABT ETILDI

2018-yilning 24-may kuni Davlatimiz rahbari O'zbekiston jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar universitetini tashkil etish to'g'risidagi qarorga imzo chekdilar.

Markaziy Osiyoda yagona bo'lgan jurnalistika va axborot sohasida professional mutaxassislarni tayyorlashni maqsad qilgan bu oliygoh tashkil topgan yili 3 ta fakultet, 2 ta kafedra bo'lgan bo'lsa, bir yil o'tib, 5 ta kafedra, 2020-yilda 6 ta, 2021-yilda 9 ta va bugungi kunga kelib 10 ta kafedra faoliyati olib boryapti.

Aytish kerakki, universitet tashkil etilgan yilida 8 ta bakalavriat, 10 ta magistratura yo'nalishi ochilgan bo'lsa, 2022 - 2023-o'quv yilida mutaxassisliklar soni 34 taga yetdi. Sohaga kreativ fikrlovchi ilg'or yosh jurnalistlarni tarbiyalashga bel bog'lagan mazkur universitetga ilk o'quv yilida 223 nafar talaba qabul qilingan bo'lsa, joriy o'quv yilini 3355 nafar bo'lg'usi jurnalistlar yakunlash arafasida.

Bugungi media makon, tezkorlik bilan rivojlanayotgan davr har tomonlama professional jurnalist kadrlarni yetishtirib berishni taqozo qiladi. Bu borada qisqa muddatda bo'lsa-da, qator ishlarni amalga oshirishga harakat qilinayapti. Ana shu talablar asosida mehnat qilib, yosh jurnalistlarni tarbiyalashda ma'lum tajribaga ega bo'lgan 111 nafar professor-o'qituvchilar talabalarga soha sirlaridan saboq beryapti.

Bir so'z bilan aytganda, internet jurnalistikasining yetakchi mutaxassislaridan biri bo'lgan Sherzodxon Qudratxo'ja bu oliygohga rahbar bo'lgan kunlardan boshlab zimmasidagi vazifalariga bor kuchi bilan "sho'ng'idi". Ishni dastlab kuchli jamoa yig'ishdan boshladi. Bu dargohga qadam qo'ygan yoshlarga ishonch bildirdi. To'g'risi, universitet tashkil etilganda ko'pchilik uning "gullab-yashnashi"ga ishonmagandi. Lekin oliygoh jamoasi o'tgan 5 yil davomida hamjihatlikda ishlab, ko'zlangan dovonni zabt etdi, endi soha "Everesti"ga intilmoqda. Eng muhimi, bu oliygohda domlalar va talabalar o'rtasida erkin muloqot bor. Talabalari professor-o'qituvchilarga o'z fikrini erkin bildirib, uni qoniqtirmagan ma'ruza uchun e'tiroz bildira oladi.

O'tgan qisqa vaqt mobaynida o'z missiyasini oliy darajada bajarib kelayotgan universitetning ta'lim jarayonlari ustoz jurnalistlar tomonidan tan olinib, e'tirof etildi. Bunga xalqaro e'tiroflarni ham qo'shish joiz, albatta. Bularning bari o'tgan 5 yilda qilingan mehnatlar samarasi. Sherzodxon Qudratxo'ja rahbarligidagi jamoaning yutug'idir.

Ilk yubiley sanasini nishonlayotgan oliygoh jamoasini tahririyatimiz nomidan chin dildan qutlagan holda shijoatingizga ko'z tegmasin deymiz!

O'ZBEKISTON JURNALISTIKA VA OMMAVIY KOMMUNIKATSIYALAR UNIVERSITETI YOSHDA

TANLAGAN YO'LINGIZ YORUG', MUVAFFAQIYATLARINGIZ BARDAVOM, MEHNATLARINGIZ MEVASI TOTLI BO'LSIN!

34 YILLIK MUAMMO

UNI YANA QANCHA MUHOKAMA QILAMIZ?

Guliston davlat universitetida bo'lib o'tgan «Til va imlo muammolari» bo'yicha respublika ilmiy-amaliy anjumani 34 yildan buyon ona tilimiz va imlo qoidalarida oxiri ko'rinmayotgan muammolar yechimiga bag'ishlandi.

Anjumanda Guliston davlat universiteti rektori Muhsin Hojiyev til va imlo qoidalariga rioya etish masalalariga to'xtalib, tilimizga bo'layotgan «tajovuz»larga ortiq befarq qarab bo'lmasligini, ko'rilayotgan choralar kutilgan natijalarni bermayotganini ta'kidladi. Darhaqiqat, globallashayotgan zamonda tilimizga ko'pgina xorijiy atamalar kirib kelishi natijasida sof o'zbekona so'zlar muomaladan chiqib ketyapti. Bu borada olib borilayotgan sa'y-harakatlarga qaramasdan ko'chalaridagi ko'plab reklama bannerlari va monitorlariga imlo qoidalarini buzib yozish holatlari hamon davom etayotir. O'zMU professori Qozoqboy Yo'ldoshev esa o'z ma'ruzasida: «Bugun turkiy xalqlar bir yozuv – imlodan foydalansak, bu yozuvni o'zimizga qulay va maqbul holatga keltirsak, yozuvlarimizdagi ortiqcha hashamdorlikka emas, uning to'g'ri islohihga e'tibor qaratsak,

maqsadga muvofiq bo'lardi. Bu bilan turkiy xalqlar bir-birimizning ilmiy-ma'rifiy yutuqlarimizdan tarjimonsiz ham foydalana olgan bo'lar edik», dedi. Filologiya fanlari doktori, professor Abdulhay Sobirov esa Sirdaryoda ko'zga tashlangan joy nomlaridagi xatolarga e'tibor qaratdi: – «Dilya», «Aist», «Grand Farm» (dorixona nomlari), «Tri korolya», «Beyer hause», «Panda Hokkah» va hokazo nomlar biz uchun nima beradi? «Lisoniy bag'rikengligimiz» davlat tilining barcha sohalarda faol qo'llanishiga ma'lum bir ma'noda «soya» tashlab kelmoqda, davlat tiliga bepisandlik, «lisoniy erinchoqlik», «savodsizlik» hamon oyog'imizga osilgan toshdek mahkam turibdi. Ularni to'g'rilash – davr talabi, millatning birinchi galdagi yumushi ekanligini aytib o'tdi. O'z navbatida filologiya fanining rivojiga hissa qo'shib kelayotgan filologiya fanlari doktorlari, professorlar

Boqijon To'xliyev «Imlo madaniyati», Nasimxon Rahmonov «Yozuv va imlo tarixi», Ravshan Jomonov «Yevropa tillaridan o'zlashtirilgan so'zlar imlasi: muammo va yechimlar», Muyassar Saparniyazova «O'zbek tilining ergonimik makrotizimi» kabi mavzularda tashkilot nomlarining noto'g'ri yozilishi, qo'shalifbolik va u keltirib chiqarayotgan muammolar xususida, Guliston davlat universiteti dotsenti, filologiya fanlari doktori Ixtiyor Ermatov «Sirdaryo viloyatida joy nomlarining berilishi: muammo va yechimlar» mavzusida, turkiyalik professor Baxtiyor Aslanning til va imlo masalalaridagi ma'ruzalari ishtirokchilar e'tiborini tortdi. Shuningdek, Davlat tilida ish yuritish asoslarini o'qitish va malaka oshirish markazi rahbari, filologiya fanlari nomzodi, dotsent Inomjon Azimov va markazning Sirdaryo viloyati hududiy bo'limi rahbari

Muhammad Ismoilovlar Sirdaryo viloyatida davlat tiliga oid qonun hujjatlarining ijrosiga oid ma'lumotlar xususida fikr bildirishdi. Bir so'z bilan aytganda, bugungi e'tiborsizligimizdan aziyat chekayotgan ona tilimizni qadr-qimmatini oshirish, bu boradagi

muammolarga panja ortidan qarash kelgusida bugungidanda og'irroq yo'qotishlarga olib kelishi mumkin. Anjumanda bildirilgan takliflar har birimizni «uyg'otib», til himoyasiga jiddiy qarashga undaydi.

Bahrom BOYMURODOV

Buxoroda joriy yilning 24-26 may kunlari "Central Asia – 2023: Fan, ta'lim, madaniyat va biznesda internet va axborot kutubxona resurslari" XVI xalqaro anjumani bo'lib o'tadi. Abu Ali Ibn Sino nomidagi axborot-kutubxona markazida tadbir oldidan o'tkazilgan matbuot anjumanida shu haqida so'z bordi.

BUXORO YANA BIR XALQARO ANJUMAN MEZBONI

– Anjuman fan, ta'lim, madaniyat va biznes sohalarida elektron axborot resurslarini rivojlantirish va qo'llashda axborot-kutubxona muassasalari, o'quv yurtlari, arxivlar, muzeylar va boshqa tashkilotlarning hamkorligini yanada yaxshilash, kutubxonalar ishining muammolari, ularning innovatsion rivojlanish yo'llarini izlashga qaratilgan, – deydi Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston Milliy kutubxonasi direktori

Alisher Navoiy nomi berilgan. 2012-yil 20-martdagi Prezidentimizning «Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston Milliy kutubxonasi – Axborot-resurs markazi faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida» gi qaroriga muvofiq kutubxona tarkibi yangilandi. Uning bo'limlari va xizmatlari takomillashtirildi. Vazifalar doirasi kengaytirildi. Kutubxona hozirgi kunda mamlakatdagi barcha axborot-kutubxona muassasalari uchun markaziy

” TADBIRGA QIRG'IZISTON, OZARBAYJON, ARMANISTON, TURKIYA, QOZOG'ISTON, ROSSIYA, TOJIKISTON, BELORUS, AQSH, NIDERLANDIYA, LITVADAN SOHA MUTAXASSISLARI ONLAYN VA OFLAYN ISHTIROK ETADI.

Umida Teshabayeva. – O'zbekiston Milliy kutubxonasi axborot-kutubxona faoliyati bo'yicha har yili an'anaviy "Central Asia: Fan, ta'lim, madaniyat va biznesda internet va axborot-kutubxona resurslari" mavzusida xalqaro anjuman o'tkazib keladi. Tadbir doirasida Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligiga a'zo davlatlarning gumanitar hamkorligi bo'yicha "Kitob va mutolaa – jamiyat taraqqiyotining strategik resursi" mavzusida forumi o'tkaziladi. Ushbu yirik tadbirlarda respublikamizdagi axborot-kutubxona muassasalarining bugungi kundagi holati, sohaga oid qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlarning ijrosi, tajribalari, muammolari tahlil qilinib, istiqboldagi rejalari belgilab olinadi. Axborot-kutubxona faoliyati bo'yicha qabul qilingan me'oriy hujjatlarda qishloq aholisining barcha qatlamlarini kutubxona xizmati bilan qamrab olish, shuningdek, uzoq hududlarda istiqomat qiladigan aholi uchun ko'chma kutubxonalar tashkil etish, hujjatlarni elektron yetkazib berish, axborot-kutubxona resurslaridan masofadan turib foydalanishni rivojlantirish, yakka va guruhli hamda ommaviy kitobxonlikni tizimli ravishda tashkil qilishni takomillashtirish, foydalanuvchilar o'rtasida mutolaa madaniyatini oshirish, axborot-kutubxona muassasalari va mutaxassislarining imijini yaxshilash o'rin olgan. Bundan tashqari, "Axborot-kutubxona a'lochisi" ko'krak nishoni ta'sis etilgan. Bu yilgi anjumanda axborot-kutubxona sohasi rivojiga, aholiga axborot-kutubxona xizmatlari ko'rsatishning yangi tizimini yaratish, kutubxonalarda saqlanayotgan milliy-madaniy merosni asrab-avaylash va boyitish ishlariga munosib hissa qo'shgan, jamiyatda mutolaa madaniyati, kitobxonlikni keng targ'ib qilish va yosh mutaxassis kadrlar tayyorlash borasida samarali mehnat qilgan hamda bu yo'nalishda yuqori natijalarga erishgan fuqarolarni rag'batlantirish ko'zda tutilgan. 1948-yilda kutubxonaga buyuk o'zbek shoiri

va metodik markaz bo'lib xizmat qilmoqda. Konferensiya doirasida axborot-kutubxona, nashriyat-matbaa va kitob savdosi sohalari mutaxassislarining Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi mamlakatlarida kitob va kitobxonlikni targ'ib qilish va ommalashtirish bo'yicha birgalikdagi sa'y-harakatlarini birlashtirish, mutolaa madaniyatini rivojlantirish bo'yicha eng muvaffaqiyatli metodik ishlanmalar, loyihalarni ishlab chiqish va aniqlash maqsadida "Kitob va mutolaa jamiyat rivojlanishidagi strategik resursi" hamdo'stlik II-forumi o'tkazilishi rejalashtirilgan. Tadbirga Qirg'iziston, Ozarbayjon, Armaniston, Turkiya, Qozog'iston, Rossiya, Tojikiston, Belarus, AQSH, Niderlandiya, Litvadan soha mutaxassislari onlayn va oflayn ishtirok etadi. Konferensiya dasturi doirasida kitobxonlik masalalari, kutubxonachilik oldida turgan istiqboldagi vazifalar hamda sohada o'z yechimini kutayotgan masalalarga bag'ishlangan ilmiy sho'balar, amaliy seminarlar, mahorat darslari onlayn va oflayn tashkil etiladi. Bu yilgi konferensiya o'tgan yildagilaridan kitob va kitobxonlik masalalariga, sohadagi muammolarga, kutubxonachi kadrlar masalalariga, kutubxonalarda ilmiy-metodik faoliyat holatiga, ilmiy faoliyat yuritishda jahon axborot resurslaridan foydalanishning muhimligiga alohida e'tibor qaratilishi bilan ahamiyatlidir. Matbuot anjumanida Rossiya milliy kutubxonasi bosh direktori V.Gronskiy «Rossiya milliy kutubxonasi O'zbekiston materiallarining fondi» to'g'risidagi taqdimoti bilan qatnashdi. Anjuman doirasida Abu Ali Ibn Sino nomidagi Buxoro viloyati axborot-kutubxona markazi hamda «Rossiya milliy kutubxonasi» federal davlat budjeti muassasasi o'rtasida memorandum imzolanihi rejalashtirilgan.

Zarif KOMILOV, O'za

«SOG'INMASDAN YASHAB BO'LMAYDI»

Farg'ona vodiysida «Sog'inmasdan yashab bo'lmaydi» nomli she'riyat va qo'shiq kechalari bo'lib o'tdi. Unda O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi a'zosi, shoir Shuhrat Orif va iste'dodli xonanda Baxtiyor Rahmonov ishtirok etdi.

Qo'qondagi «Temiryo'lchilar» madaniyat saroyida o'tkazilgan tadbirda Qo'qon davlat pedagogika instituti pedagoglari va talabalari, ijodkorlar, ijodiy masalalar bo'yicha targ'ibotchilar qatnashdi. Filologiya fanlari doktori, professor Zebo Qobilova shoir Shuhrat Orif ijodining o'ziga xos jihatlari va uning takrorlamaydigan badiiy izlanishlari haqida so'zлади.

Tadbirda shoir yangi she'rlaridan o'qib berdi. Xonanda Baxtiyor Rahmonovning diltortar qo'shiqlari davraga ko'tarinki kayfiyat va zavq bag'ishladi.

Farg'ona davlat universitetida bo'lib o'tgan ma'naviy anjumanda Respublika «Ma'naviyat va ma'rifat» markazining Farg'ona bo'limi rahbari Ma'sudjon Sulaymonov shoir va xonandaning ijodiy hamkorligiga asoslangan bu kabi tadbirlar aholining, ayniqsa, yoshlarning ruhiy olamini boyitishga, ulardagi badiiy didni yuksaltirishga xizmat qilishini ta'kidladi.

Navbatdagi tadbir Namangan shahridagi «Yangi O'zbekiston – yoshlar ziyo maskani» axborot-kutubxona markazida o'tkazildi. O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi Namangan viloyat bo'limi rahbari Ziyovuddin Mansur, «Milliy tiklanish» demokratik partiyasining viloyat Kengashi raisi Dilnoza Azizova va boshqalar shoir Shuhrat Orif davomiy tus olgan ijodiy uchrashuvlari orqali Namangan yoshlarida adabiyotga va kitobxonlikka qiziqishni kuchaytirishga hissa qo'shayotganini bildirishdi.

Bir so'z bilan aytganda, Farg'ona vodiysida «Sog'inmasdan yashab bo'lmaydi» nomi ostida qizg'in kechgan she'riyat va qo'shiq kechalari o'ziga xos adabiyot, san'at bayramiga aylanib ketdi.

Shoir va xonandaning o'zaro ijodiy hamkorligi hududlarda yashayotgan ijodkorlar, yosh qalamkashlarga ham rag'bat va ijodiy turki berishi, shubhasiz.

O'ZA

Hakim SATTORIY

Ahmad Shimshirgilning «Amir Temur» asari kitob hoida nashr etilgani yurtimiz madaniy-ma'rifiy hayotidagi quvonchli voqealardan biri bo'ldi. Ushbu kitob bilan tanishib, e'tiroflar o'rinni ekaniga yana bir karra ishonch hosil qildim. Haqiqatan, tariximiz yuzasidan yozilgan katta-kichik asar, agar u haqiqatni ifodalashga xizmat qilsa, har qancha e'zozlasak, oz. Bu safargi e'tirofning yana bir sababi kitob muallifning qardosh va qondosh turk xalqining vakili, yaqinlargacha bu mavzuga bir yoqlama yondashib kelgan ilmiy jamoatchilikka mansub tadqiqotchi bo'lgani edi. Demak, tarix haqiqati asta-sekin tantana qilayapti. Qiziqishimning ikkinchi sababi esa mazkur mavzu ham sevimli mashg'ulotlarimdan bo'lib, shu yo'nalishda «Hazrat Sohobqiron» va «Sohobqiron abadiyati» kitoblari qayta-qayta nashr etilgan, ularning «taqdiri» yuzasidan ham gumonim bor edi. Ahmad Shimshirgilning kitobini o'qib chiqqach, mavzuda hali ko'p tadqiqotlar olib borilishi, yangi-yangi kitoblarning yozilishi kerakligiga, bizning sa'y-harakatlarimiz bu yo'ldagi ilk qadamlar ekaniga ishonдим. Ya'ni «O'nta bo'lsa, o'rni boshqa» deganlaridek, o'sha davr tarixining shavkati shunchalar ulug'vorki, qancha ko'p munosabat bildirilsa, haqiqatga shunchalik yaqinlashilaveriladi. Eng ajablanarlisi, bu jarayon tufayli qiziqish aslo susaymaydi, aksincha yanada ortib boraveradi. Chunki bu yo'lga tushgan odam butun insoniyatga mansub tilsimga duch keladi. Ha, chindan ham Sohobqiron bobomizning qaddi-basti shunchalik purviqor!

Marmara universitetining professori, tarix fanlari doktori Ahmad Shimshirgil Usmoniylar davriga doir salmoqli tadqiqotlari bilan tilga tushgan olimlardan. Uning bevosita turkiy olamning buyuk fotih Sohobqiron Amir Temur faoliyatiga qiziqishini esa ana shu yo'nalishdagi tadqiqotlari taqozo qilgan bo'lsa, ajab emas. Asar ruhi shuni tasdiqlaydiki, Ahmad og'a keng miqyoslarda fikrlaydigan, tarixiy jarayonlarni tor mahalliy yoki milliy biqlikda emas, balki umuminsoniy, umumjahoniy uflarda ko'ra oladigan hur fikrli yangi avlod olimlari silsilasiga mansub ekan. «Amir Temur» kitobida olim aniq dalillarga tayanib, ularning sharhida halol, rostgo'y pozitsiyada bo'lishga intilgani uchun ham uning bitiklarida tarix haqiqati hayot haqiqati bilan uyg'unlashib ketgan. To'g'ri, asarning «Sohobqiron Amir Temur», «Turkistonning birlashishi» deb nomlangan dastlabki boblaridagi tafsilotlar bugungi o'quvchi uchun yangilik emas. Ammo muallifning ravon uslubi, tarixiy dalillarni badiiy izohlar bilan yana ham yorqinlashtirishi yoxud Nizomiddin Shomiy «Zafarnoma»si va boshqa manbalardan sharhlarni anyan keltirishi o'quvchiga maroqli mutolaa tuhfa etadi. Bunda tarjimonlar Iqbol Usmon va Abdulla Muborakning vazifani muvaffaqiyatli uddalagani qo'l kelgan (mas'ul muharrir tarix fanlari doktori, professor Azamat Ziyov) deyish mumkin. Umuman, kitobning jamoatchilikka yetkazilishi ijobiy hodisa sifatida baholanadi, negaki, garchi bu mavzuda xorijda ko'plab tadqiqotlar olib borilgan bo'lsa-da, ularning hammasidan jamoatchiligimiz xabardor emas.

Albatta, bir asarning madaniy muomalaga kiritilishi bilan bu boradagi ishlarga ko'zgu tutilgandek bo'ladi, yutuqlar qatorida muammolar ham ko'zga tashlanadi. Ma'lumki, temurshunoslikda yurtimizda ancha ishlar qilinib, ko'plab masalalarga oydinlik kiritildi. Biroq hali bajarilishi lozim bo'lgan yumushlar yetarli. Bu holni turk qardoshimizning kitobi mutolaa davomida yana bir marta his etdik. Negaki, muhtasham tarixda hech bir unurni faromush qilish mumkin emas, chunki hamma nuqtalar joyida bo'lsa, asar mukammal bo'ladi, bil'aks, ishtibohlar, munozaralar ko'payaveradi. Bu hol esa tarixiy dalilni yaxlitligicha va butun bo'y-basti bilan tasavvur qilishda muhim omildir. Shunday bo'lsa, butun insoniyat tarixi hayot haqiqatiga xizmat qiladi. Ayni ma'noda tadqiqot va asarlardagi ba'zi hollarni haq yo'lidagi urinishlar tarzida qabul qilsa bo'ladi.

Shubhasiz, Toshkentda nashrga tayyorlangan va Turkiyada chop etilgan «Amir Temur» kitobi chinakam e'tirofga arziydi, asar yangicha noshirlik mahsuloti sifatida ham qadrli. Bu o'rinda hozirgi yutuqlardan kelib chiqib, mavjud axborotlarga murojaat etish ma'nosida ba'zi masalalarga e'tibor berilganda, yana ham yaxshi bo'ladi. To'g'ri, nashrdagi jiddiy mantiqiy xatolar yoki tarixiy dalillarni ataylab buzib talqin qilish singari nomaqbul o'rinar uchramaydi, nazarga ilingan xatolarni esa bir harf yoki so'zni almashtirish bilan tuzatish mumkin. Negaki, bugungi ilmiy salohiyat har sohada o'ta aniqlikni talab qilmoqda. Jumladan, kitobda nasl-nasab (geneologiya) borasida ba'zi chalkashliklar ro'y bergan.

Masalan, Sohobqiron va Turmish og'o nikohidan «Umarshayx ismi o'g'lon dunyoga keldi». «Shu yili yozda ikkinchi xotini O'ljoy Turkon og'o ham o'g'il tug'ib, unga Jahongir deb ism qo'ydilar» (37-38 betlar) deb yozilgan. Bu dalillar 291-betda ham takrorlangan. Holbuki, Umarshayx Mirzoning onasi To'lin oqa ekanligi, Turmish oqning farzandi Muhammad Jahongir atalgani, O'ljoy Turkon esa Sultonbaxtbegimni dunyoga keltirgani O'zbekistonda nashr etilgan kitoblarda qayta-qayta ta'kidlangan va bu dalillarga hech qanday e'tiroz yo'q.

Nashrdagi kuzatiladigan ana shunday xatolarni bir qarashda shunchaki imloviy yoki tahririy chalkashliklar desa ham bo'ladi. Ularni to'g'rilash katta mashaqqat ham tug'dirmaydi. Ammo niyat mo'tabar mavzudagi har bir bitikning nuqsonsiz bo'lishiga erishishdir. Shu ma'noda quyida keltirilayotgan mulohazalar hech kimni xafa qilmaydi, deb o'ylaymiz. Zero, «Ilm ahlining odobi halimlikdir». (Hadislar) Albatta, ular keyingi nashrlarda, albatta, to'g'rilanishi lozim bo'lgan kamchiliklar, nazarimizda.

Yozuvchining ishi shunchalik nozikki, «bir nuqta birla «ko'z»ni «ko'r» qilurlar» deganlaridek, bir harf bilan kutilmagan ma'no chiqib qolishi mumkin. 98-betda «...ayoli Qutlug' Turkon og'o» deyilgan. Bu qo'pol xato. Holbuki, 103-betda bu ibora to'g'ri berilgan. Sohobqiron laqab emas, rutba, maqom (22-bet), buni izohlasak, ancha vaqt ketadi, lekin ishonamizki, ko'pchilik buni tushunadi. «Mahmudiy chuquri» (52-bet) – qudug'i, bu ko'plab manbalarda qayd etilgan. «Marv o'rnida bo'lgan Maxan» (shu betda), aslida Marv

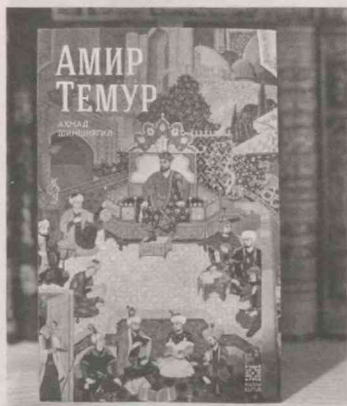
viloyatidagi Moxon qishlog'i! Sher Bahodirmi, Sher Bahrom (60-bet)? «Tarmashirin» (44-bet), emas Tarmashir («To'rt ulus tarixi»da shunday yozilgan). Balki «Tarma sher»dir («olma shirin» emas?!). Bayonquli – Boyonquli (46-bet) – qay biri to'g'ri? «Zanjir saroy» (45-bet) – qo'shib yoziladimi, ajratib? «Shoh Valiy, ilxoniyalar, Begijekbek – Bekkichik (50-51 bet)» qanday yozilgani to'g'ri?

Albatta, bunday nuqsonlar faqat ushbu kitobga xos emas, chunki joy va kishi nomlarini birxillashtirish borasida hali ham bir to'xtamga kelgani yo'q. Ammo ularni chop etish jarayonida to'g'irlash mumkin edi. Masalan, Temurbekning oilada to'rtinchi o'g'il ekanligi ta'kidlangan (20-bet), boshqa joyda esa ukasi deb Iduku Barlos (89-bet) qayd qilinyapti. Holbuki, Sohobqiron «Temur tuzuklari»da avvalgi safdoshlaridan biri sifatida Iygu Temurni tilga oladi. Bular bir kishimi yoki... Malika Xonzoda Saroymulxonim, To'kalxonim singari Xonzodaxonim tarzida yuritiladi, chunki ularning naslnasabi bir («Xonzodabegim» 82-bet). Shujoning qizi emas, nabirasi kelinlikka so'raladi (111-bet). «Bag'dodni Sulton Ahmadning Faraj degan qo'mondoni himoya qilayotgan edi» (212-bet), holbuki, Sulton Ahmad jaloyiriyalar yetakchisi, Faraj esa Misr sultoni Barquqning o'g'li. «...Jeneva bilan diplomatik aloqalar o'rnatdi» (192-bet) – agar bu rost bo'lsa, bunga alohida izoh berish lozim edi. Umarshayxga emas, Umar Mirzoga maktub yuboriladi (286-bet). O'sha paytda ikki daryo oraliq O'rta Osiyo deb atalganmi? (122-bet). «Chenkshining zamonida (1336 – 38-yillar) diyorlarga nasroniyalar kelib, missionerlik qilgani va hatto cherkovlar qurgani haqida bitiklar saqlanib qolgan» degan dalil jiddiy izohni talab qilar ekan. «Sharqning mashhur sulolalari» kitobida (Sh. Vohidov, A. Qodirov. Toshkent. «Akademnashr») keltirilishicha, Changshi Ebug'on o'g'lon o'g'li 1334-yil qisqa davr hukmronlik qilgan. Ko'rsatilgan vaqtda esa Buzan Tore Temur o'g'lon o'g'li (1334 - 38-yillar) taxtda o'tirgan (197-bet). Ko'rinadiki, kichkina dalilni istifoda etish uchun ham bir necha manbalarga murojaat etishga to'g'ri keladi.

Ta'bir joiz bo'lsa, qayd etib o'tilgan xatolarni tahrirlab yoki

TARIX

HAQIQAT TANTANASI

imloviy anglashilmovchiliklar deb qabul qilsa ham bo'ladi. Ammo asarda keltirilgan ba'zi o'rinlar jiddiy izohlarni talab etadi. Jumladan, Amir Temurning hukmdor sifatida tan olinishi marosimida «... oq kigiz gilamning ustiga o'tqazildi. So'ngra gilamning to'rt tomonidan ushlab, uch marta boshlari qadar ko'tarib tushirishdi» (74-bet) deyiladi. Ko'pgina mutaxassislar esa bu marosim ko'chmanchilarga xos bo'lib, Sohobqiron uni qo'llamagan, deyishadi. «Zafarnoma»larda ham bu haqda ma'lumot yo'q. «Chig'atoy xoni Tug'luk Temur katta qo'shin bilan Turkistonga kelgan paytda uni Amir Temur kutib oldi (49-bet) deyilgan ma'lumot esa jiddiy e'tirozga sabab bo'lishi mumkin. Hatto «yurtidan ketmay, Tug'luk Temurga sodiq qolishga qaror qildi (shu joyda) deya ta'kidlanadi. Bu voqea 1360-yilda, mo'g'ul hukmdor ko'zi qonga to'lib, yurtini bosish uchun kelayotgan paytda ro'y berayapti. Ko'nglida qasos o'ti alangalangan Temurbekning tutgan yo'li (agar muallifga ishonadigan bo'lsak) tarixiy vaziyat va o'sha davrdagi ahvolga qanchalik mutanosib? Holbuki, ota vafotidan iztirobga tushgan, amakisi Hoji Barlosni Amudaryodan narigi tomonga kuzatib qaytgan Temurbek vaziyatdan kelib chiqib, mo'g'ullar bilan murosqa qilmasa bo'lmasligini, ularga qarshi turadigan kuch uning ixtiyorida emasligini tushunib, murosqa yo'lga o'tadi. Ularning boylikka o'chligidan foydalanib, qimmatbaho sovg'alar bilan (uning ota bisotida bor edi) bosqinchilarning qabuliga muvaffaq bo'ladi va ajdodlari udumiga ko'ra, sipohsolor etib

tayinlanadi. Bu o'ta nozik diplomatiya, uzoqni ko'zlab qilingan usul edi. Ahvolni shunday izohlash batafsilroq va to'g'riroq bo'lardi.

Sohobqironning mashhur shoir Hofiz Sheroziyga munosabati jahon tarixida shu darajadagi ikki buyuk zotning takrorlanmas muloqoti sifatida ko'p e'tirof etilganki, bu hatto turli holatlardan talqin qilingan. Har qanday sharoitda ham Amir Temur so'zni juda qadrlaydigan, tushunadigan nozik ta'binson sifatida namoyon bo'lavergan. Ahmad Shamsirgilning yondashuvi esa o'zgararq: aholiga og'ir soliq solinadi va shoir hukmdorga nochorligidan, ya'ni buncha katta soliqni to'lay olmasligidan shikoyat qilishga majbur bo'ladi. Mayli, shunday bo'lsin ham deylik, ammo talqinda baribir Sohobqironning yorqin shaxsiyati butun bo'y-basti bilan namoyon bo'ladi. Ammo o'qigach, savollar yuzaga chiqadi, qayerdadir mantiq buzilgandek tuyuladi. To'g'ri, muallifning ijod erkinligi daxlsiz, qalam uning qo'lida. Ammo «ilmfan, madaniyat homiysi» deya ta'riflangan qudratli zot bechora shoirning mablag'iga (ya'ni soliq to'lashiga) ko'z tikmagandir.

Shu ma'noda juda ko'p talqin va ta'rif qilingan Sulton Boyazid bilan munosabatlarda ham adib o'z yurtining farzandi sifatida namoyon bo'lishga haqli. Shunday ham bo'lgan. Ikki hukmdorning yozishmalarida bo'ysunmas ichki mayllarning yuzaga chiqqani, hali biron marta mag'lubiyatga uchramagan Boyazidning o'z yurtida to'la huquq bilan so'z aytga olishi mumkinligi botindan ta'kidlanadi, go'yo har qancha niyati xolis bo'lmasin, chetdan kelgan kuch mamnuhiyat bilan qabul qilinmaydi. Bu o'rinda

masalaning mohiyati ham keyingi o'ringa o'tadi, holbuki, ma'lum hudud emas, butun saltanatlarining manfaati o'rtaga tushayotgan edi. Boyazid yo'lto'sar va bosqinchi Qora Yusuf va shakkok Sulton Ahmadni panohiga olib, ularni jazodan saqlab qolayotgan, shu qiligi bilan o'z niyatini oshkor etayotgan edi. U murosqa yo'lini

”

Valiuddin ibn Xaldun («Tarjimai hol») va boshqa asarlarida bu muloqotlar tafsilotini mufassal bayon etadi. Sohobqiron dahosiga chinakamiga maftun bo'lgan alloma ta'rifda eng ardoqli so'zlarini keltiradi. Sohobqironni «tarix ilmining otasi» deb baholaydi.

inkor etib, ko'proq maydonda jang qilish xohlayotgandi, bil'aks, Amir Temur ham hali biron marta yengilmagan sarkarda edi. Nihoyat, Turon qo'shinini jangga chorlagan maktubni Ahmad Shamsirgil shunday izohlaydi: «Boyazid bu maktubga mo'tadil kayfiyatda javob yozib, sulhga rozi bo'lgandek taassurot qoldirgan...» (220-bet).

E'tiborli tarixiy manba sifatida e'tirof etilgan Ibn Arabshohning asarida esa bu vaziyat «Temur maktubidan voqif bo'lib, uning xitobi mazmunini fahmlagach, Boyazid o'rnidan turib ketdi, uning g'azabi qaynab-yondi» («Amir Temur tarixi», 256-bet) tarzida qayd qilinadi va o'zining har qanday muhorabaga tayyorligini ta'kidlab, xotinlarni o'rtaga qo'ygan maktubini yozadi (Ibn Arabshoh bu holning ma'naviy tomonlarini batafsil

izohlaydi). Albatta, Boyazidni junbushga keltirgan omillar haqida kitobda gap ketmaydi, bu maqsad ham bo'lmagandir. Bugungi tadqiqotlar shuni ko'rsatyaptiki, Rim papasi boshida turgan targ'ibot mashinasining maqsadi «Yevropani zir titratgan Yildirimni boshqa bir turkiy fohih qo'li bilan to'xtatish» mumkin bo'lgan va butun sa'y-harakat shunga qaratilgan, bu targ'ibot o'z ishini qilgan...

Muallif Ahmad Shamsirgil nima bo'lganda ham Sohobqiron shaxsiga chuqur hurmat bilan qaraydi. Kitobning Sohobqironning shaxsiyatini ta'riflashga bag'ishlangan bobida ham xolis fikrlarni bayon etadi. Xususan, oldingi bo'limlarning birida yirik olim, bugungi kunda sotsiologiya fanining asoschisi deb tan olingan O'rta asr tamaddunining taniqli vakili Ibn Xaldun bilan muloqotlarini shamimiy tasvirlab, Amir Temurning yuksak salohiyatini aniq gavdalantiradi. Ular

muharrir va noshirlar keyingi chop etishlarda, shuningdek, «Sayyidim, yengilayapmiz!» degan sarlavha (134-bet) matnga qanchalik mosligi (holbuki, bunday xitob bo'lmagan), ariqqa «otasining qadrdon do'sti Barlosning nomini berib, uning xotirasini abadiylashtirishni niyat qildi» (213-bet) degan gap – aksariyat barlos urug' nomi yoki yetakchi jangchi ma'nosini anglatadi, deb biladi, «Qora Yusuf»ni (289-bet), Xoja Yusuf (biri – azaliy dushman, ikkinchisi ishonchli bek) ekanligiga izoh berish lozim bo'ladi. Negaki, allaqachon kitobxonlar aniq dalil sifatida qabul qilgan ma'lumotlar yangi ma'noda qo'llanilsa yoki foydalanilsa, ularga tushuntirish berish maqsadga muvofiqdir. Xuddi shunday jiddiy izohtalab dalil: «Ulug'bek Samarqanda voliy edi. Shohrux Mirzoning vafotidan keyin taxtga o'tirgan Ulug'bek poytaxtni yana Samarqanda ko'chirib, u yerda go'zal asarlar qoldiradi» (295-bet) degan gap maktab o'quvchisini ham chalg'itadiki, bu o'rinda ortiqcha tafsilot o'rinsiz bo'lsa kerak. «Rum diyorlariga borishga jur'at qilmadi» (253-bet) degan gap ham bahsli. «Ojizlik aqlni yo'qotadi, nafsi o'ldiradi» (285-bet) – mantiq nimada? ...

Ammo ana shunday ayrim xatoliklarga qaramay, «Amir Temur» («Nasim-Kutub», 2023) kitobining fazilatlarini ko'p. Unga ilova qilingan yuzga yaqin (!) foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati muallif mavzuni yoritishga qanchalik jiddiy qaraganini ham ko'rsatib turibdi. Asarda Sohobqironning Boyazid bilan yozishmalari (5 ta maktubning vaqti va mazmuni) haqida salmoqli ma'lumotlar berilgan, raqiblarimizga dastak bo'lib kelgan «qafas» voqeasi esa batafsil sharhlangan. Bu zarur kitobni o'zbek tilida nashr etilishini tabriklagan holda butun mas'uliyatni his etib, mukammal asarlar yozish uchun ko'p izlanish, o'rganish lozimligini ta'kidlagan bo'lardik. Buyuk ajdodimiz haqidagi bor haqiqatlar bo'y ko'rsatayotgan ekan, kitobxonlarning kuni ma'rifatsiz kimsalar tomonidan Marsel Briondek obro'li odamning nomidan e'lon qilinayotgan soxta «asar»larga qolmasligi kerak. Har holda tarix haqiqatini aniq manbalardan o'rganish har tomonlama foydali.

o'rtasida Damashqda kechgan 35 kunlik muloqot fan tarixida ham alohida qayd etilgan. Jumladan, Valiuddin ibn Xaldun («Tarjimai hol») va boshqa asarlarida bu muloqotlar tafsilotini mufassal bayon etadi. Sohobqiron dahosiga chinakamiga maftun bo'lgan alloma ta'rifda eng ardoqli so'zlarini keltiradi. Sohobqironni «tarix ilmining otasi» deb baholaydi. Xususan, Buxtannasar va Navoxudonasar II borasida bahs katta mavqega ega. Shunda Amir Temur dahosi mashhur allomadan ham ustun kelganligi ma'lum bo'ladi: olimning fikriga e'tiroz bildirib, madh etishga birinchisi emas, ikkinchisi loyiq ekanini bildiradi va haq bo'lib chiqadi... Kitobda bu bahs eslatiladi, negadir Navoxudonasar qayd qilinmaydi. «Sevgi jafosiz, kitob xatosiz bo'lmaydi» deganlaridek,

JANOB MAS'ULLAR

AJDODLAR RUHINI CHIRQIRATMANG!

Toshkent shahrining 2000 yillik tarixi bilan bog'liq Yunusobod Oqtepa yodgorligi bugun qariyb 3 millionli poytaxt aholisi ko'z o'ngida vayron bo'lmoqda. O'z davrida qariyb 100 gektarni tashkil etgan obida hududi hisobidan yillar davomida shaxsiy uy egalari yerga ajratib berilavergani natijasida bugun atigi 5 gektari saqlangan, xolos. Eng achinarlisi, bu hudud hamon xavf ostida qolmoqda.

Ma'lumki, Oqtepa qadimgi binolar qoldiqlari va arxeologik madaniy qatlamlar saqlangan tepaliklardan iborat bo'lib, bir paytlar o'zining so'lim go'shalari, bog'lari bilan mashhur bo'lgan. Hatto xorijliklar ham ziyorat qilib, dam oladigan bu maskan bugun qarovsiz holatga tashlab qo'yilgan. Yovvoyi o't-o'lanlar bilan qoplanib, odam kirishga qo'rqadigan maskanga aylandi. Oqtepa tepaligiga yondosh Ko'ktepa, Xirmontepa, Mozortepa yodgorliklari esa allaqachon tekislanib, o'rniga zamonaviy uy-joylar qad rostlagan.

Afsuski, ushbu holatdan na shahar ma'muriyati, na tegishli idoralar, hatto Madaniyat va turizm vazirligi mutasaddilari ham xulosa chiqarmayaptilar. To'g'ri, «Milliy tiklanish» demokratik partiyasi ushbu masalani bir necha yildan buyon kun tartibidan tushirmay keladi. Partiyaning Toshkent shahar Kengashi raisi, xalq deputatlari Toshkent shahar Kengashi deputati Otabek Jiyانبayev boshchiligidagi deputatlik guruhi partiyaning maqsad va vazifalaridan kelib chiqqan holda «Oltin meros» xayriya jamoat fondi bilan hamkorlikda yodgorlikni saqlab qolish masalasini muntazam ko'tarib keladi. Tegishli idoralar bilan hamkorlikda V-VI asrlarga tegishli Yunusobod Oqtepa yodgorligining tarixiy-madaniy qimmat va noyobligini saqlagan holda konservatsiyalash bo'yicha loyiha ham ishlab chiqilgan.

Toshkent shahar Kengashining o'tgan yilning aprelida bo'lib o'tgan sessiyasida shahrimizdagi madaniy meros obyektlarini munosib asrash,

...Yurtimizning qayerini kavlamang, tariximizni ko'rsatuvchi ashyolar chiqadi. Biz esa ularning qadriga yetish o'rniga, o'z qo'limiz bilan yakson qilyapmiz. Zudlik bilan bu masalaga nuqta qo'yishimiz kerak. Aks holda ajdodlarimiz ruhini chirqiratamiz...

jumladan, Yunusobod Oqtepa yodgorligini tarixiy-madaniy qimmat va noyobligini saqlagan holda konservatsiyalash bo'yicha ishlab chiqilgan loyiha atroflicha muhokama qilingan edi.

Sessiyada jamoat fondi rahbari Amirqul Karimov tomonidan Oqtepa tarixi va uning bugungi holati haqida keng ma'lumotlar berildi. Uni asrab-avaylash bo'yicha qilinadigan ishlar loyihasi taqdim qilindi. Mutaxassislar tomonidan arxeologik yodgorlikning ayni vaqtidagi tarixiy-madaniy qimmat va noyobligini saqlagan holda konservatsiyalash uchun 20 milliard so'm mablag' zarurligi hisob-kitob qilingani ham aytiladi.

Sessiyada so'zga chiqqan Qatag'on qurbonlari xotirasi davlat muzeyi direktori Baxtiyor Hasanov tarix cho'pchak yoki o'tmishdan qolgan ertaklar emasligi, tarix bu haqiqiy faktlar ekani, ajdodlarimiz bosib o'tgan yo'llarni, kimligimiz va kimlarning avlodi ekanimizni bilishimiz, ko'rsatishimiz uchun Oqtepa o'xshagan obidalarini saqlab qolish shartligini ta'kidladi.

– Yurtimizning qayerini kavlamang, tariximizni ko'rsatuvchi ashyolar chiqadi. Biz esa ularning qadriga yetish o'rniga, o'z qo'limiz bilan yakson qilyapmiz. Zudlik bilan bu masalaga nuqta qo'yishimiz kerak. Aks holda ajdodlarimiz ruhini chirqiratamiz, – degan edi deputatlarga qaratma muzey direktori.

Sessiyada Oqtepaning bugungi holati bilan tanishgan senatorlar, boshqa partiyalardan saylangan deputatlar ham so'z olib, nafaqat Toshkentning tarixi bilan bog'liq bu obida, boshqa ko'plab tarixiy inshootlar ham bugun ayanchli holatda ekani, ushbu masalani ko'targan «Milliy tiklanish»ga minnatdorlik bildirib, loyihani qo'llab-quvvatlagan edilar.

Albatta, deputatlar uchun kattagina mablag' talab qiladigan ushbu masalani sessiyaga kiritish oson bo'lmagandi o'shanda. Hatto senat a'zolari, boshqa partiya deputatlari, mutaxassislarni Oqtepa olib borib, real vaziyat bilan tanishtirilgandi. Obidaning bugungi holatini ko'rib, ular ham tarixga bo'lgan bunday hurmatsizlikdan hayratda qolgandilar...

Hatto bu masala sobiq ittifoq davrida, ya'ni 1988-yilda ham shahar deputatlari tomonidan ko'tarilgan, qarorlar qabul qilingan, lekin ijrosi ta'minlanmagan ekan. Shu o'rinda sessiyada so'zga chiqqan senatorlarning nafaqat Toshkentning tarixi bilan bog'liq bu obida, balki boshqa tarixiy inshootlar ham bugunga kelib ayanchli holatda ekani haqida bong urgani bejiz emas. O'tgan yili partiya Toshkent shahar Kengashi tomonidan poytaxtdagi mavjud 356 ta madaniy meros obyektlari o'rganilganda ularning 23 tasi yo'qolib ketish arafasida ekani aniqlangan edi. O'sha sessiyadan bir hafta o'tar-

o'tmas, Toshkent shahrining o'sha paytdagi hokimi Jahongir Ortiqxo'jayev imzosi bilan xalq deputatlari Toshkent shahar Kengashining qarori imzolandi. Unda Yunusobod Oqtepa yodgorligini tarixiy-madaniy qimmat va noyobligini saqlagan holda konservatsiyalash bo'yicha taklif ma'qullangani, bu ishlarni loyihalashtirish va buyurtmachi tashkilotni belgilash, sarf-xarajatlarni smetasini ishlab chiqish bo'yicha topshiriqlar berilib, mas'ullar belgilangandi. Ushbu qaror bilan tanishib, nihoyat Yunusobod Oqtepa yodgorligi saqlab qolinadigan bo'ldi, deya o'ylab OAV jar soldi. Lekin chuchvarani xom sanagan ekanmiz. Oradan bir yildan ko'p vaqt o'tdi hamki, qaror 1988-yildagi kabi bajarilmadi.

Toshkent shahar Madaniy meros boshqarmasi tomonidan shu yilning 3-may sanasida taqdim qilingan ma'lumotnoma bilan tanishib, hokimlik shahar tarixiga umuman be'e'tibor emas ekan, bekorga ayblayotgan ekanmiz, degan xulosaga ham kelmoqchi bo'ldik. Biroq... Toshkent shahar Madaniy meros boshqarmasining ma'lum qilishicha, o'tgan yili Toshkent shahridagi 6 ta madaniy meros obyektlarini restavratsiya va konservatsiya qilish uchun 23,6 milliard so'm mablag' ajratilishi belgilangan bo'lib, hozirda 3 ta obyektida, jumladan, Langar ota, Azlarxon Eshon masjidi va Muqimiy nomli musiqali drama teatrida 1,1 milliard so'mlik

ishlar (4,7%) bajarilgan. Knyaz Romanov saroyi, Zamonaviy san'at markazi, Abulqosim Eshon madrasasida esa qurilish-ta'mirlash ishlari boshlangan.

Bundan tashqari, 2022-yil davomida 10 ta madaniy meros obyektlarini restavratsiya qilish va ta'mirlash ishlari rejalashtirilgan. Jumladan, Toshkent shahrini 2200 yoshini belgilashda imkon beradigan Yangiyahot tumanidagi «Shoshtepa» arxeologik yodgorligini rekonstruksiya va konservatsiya qilish uchun 16177,7 million so'm hamda Toshkent shahridagi 10 ta ta'mirlalab madaniy meros obyektlarini restavratsiya qilish uchun 19468,0 million so'm mablag' ajratilishi yuzasidan «Yagona buyurtmachi xizmati» injiniring kompaniyasiga 10 ta madaniy meros obyektlarini restavratsiya qilish va ta'mirlash bo'yicha bosh loyihachi va pudratchilarini aniqlash, obyektlarni muhandislik kommunikatsiyalariga ulash bo'yicha davlat xizmatlari ko'rsatish markazlari tomonidan tegishli ruxsatnomalarni olish, obyektlarni loyihalash, pudrat ishlariga talab etiladigan mablag'larni moliyalashtirilish yuzasidan xalq deputatlari Toshkent shahar Kengashiga taklif kiritish vazifalari yuklatilgan.

Shuningdek, shahar hokimiga Yunusobod Oqtepa arxeologik yodgorligini rekonstruksiya va konservatsiya qilish uchun 19913,0 million so'mlik loyiha hujjatlari tayyorlanib, mablag' ajratish bo'yicha murojaat qilingan.

Madaniy meros boshqarmasi tomonidan taqdim etilgan ma'lumotlardan ko'rinib turibdiki, bu boradagi ishlar qoniqarli emas.

O'tgan yili Toshkentdagi 10 ta madaniy meros obyektlarini restavratsiya qilish va ta'mirlash ishlari rejalashtirilgan. Amalda esa ularning hech biri bajarilmagan. Bajarilayotganlari ham chala. Yunusobod Oqtepasini bilan bog'liq ishlar bo'yicha esa endi murojaat qilingani aytilgan, xolos.

Yaqinda partiyangiz Toshkent shahar Kengashida deputatlar va tegishli idora rahbarlari ishtirokida o'tgan yig'ilishida Yunusobod Oqtepasini masalasi yana ko'tarildi.

So'zga chiqqan mas'ullar Yunusobod Oqtepa tarixiy yodgorligining bugungi kungi holati, yodgorlik joylashgan maydonning fuqarolar tomonidan o'zlashtirilish, chegara panjaralarini o'zbohichchalik bilan almashtirilayotgani keskin tanqid qilinib, ushbu masalani yana xalq deputatlari Toshkent shahar Kengashi sessiyasiga kiritish masalasi muhokama qilindi. Bu borada partiya faollari va deputatlardan iborat ishchi guruhi tuzilib, ushbu masalani uzil-kesil hal qilishga kelishib olindi.

Xullas, gap ko'p. Amaliy ishlar esa yo'q hisobi. Eng yomoni, Toshkent shahridagi mas'ullar «bajarilmogda», «rejalashtirilmogda», «takliflar tayyorlanmogda» degan gaplardan nariga o'tishmayapti. Poytaxtingiz Oqtepasiga o'xshagan tarixiy yodgorliklari esa yildan yilga nurab, aholi tomonidan egallab olinmogda.

Natijasiz harakatlardan ko'rinib turibdiki, mahalliy Kengashdagi deputatlarimizning ushbu masalaga uzil-kesil nuqta qo'yishga «tishi» o'tmayapti. Shu bois, Yunusobod Oqtepa masalasiga partiyamizning Oliy Majlis Qonunchilik palatasidagi fraksiyasi a'zolari kirishishi, kerak bo'lsa, parlamentga Madaniyat va turizm vaziri Ozodbek Nazarbekov boshchiligidagi mas'ullar, shaharning yangi hokimi Shavkat Umurzqovni chaqirib, so'roqqa tutishi, uning zimmasiga qat'iy vazifalar qo'yishi lozim. Aks holda, yuqoridagi ta'kidlanganidek, ajdodlarimiz ruhi chirquiraydi.

Ravshan MAHMUDOV,
«Milliy tiklanish» muxbiri

CHIQINDILAR

QURSHOVIDA QOLA YOTGAN DUNYO

Tahlicchilar hisobiga ko'ra, har yili jahonda 7 000 000 kiyim-kechak chiqindiga tashlansa, ulardan 12 foizigina qayta ishlanar ekan. Shu kabi raqamlar dunyoda tabiiy ravishda chiqindilarni qayta ishlash va ularning utilitatsiyasi bilan bog'liq muammolar ko'lami oshayotganiga ishora qilmoqda. Bir kunlik chiqindi miqdori, dunyo aholisining bir kunlik o'sish ko'effitsiyentidan ko'pligi ham ekologiya himoyachilarini xavotirga solmoqda.

Bugun xitoyliklar oddiy chiqindini qayta ishlash orqali milliardlab daromad olayotgan bo'lsa, ko'plab mamlakatlar bu boradagi muammolarga samarali yechim topa olganicha yo'q. Buning naqadar og'ir kechayotganini har yili dunyo okeaniga tashlanadigan axlat miqdori u yerdagi baliqlarning og'irligidan uch baravar ko'p ekanligidan ham ko'rishimiz mumkin. Afsuski, chiqindilarni butunlay yo'qotib bo'lmaydi. Ammo uni qayta ishlash, chiqindilarni tashlashda madaniyatli bo'lish orqali kelajakda katta ifloslanishlarning oldini olish mumkin.

Mamlakatimizda ham atrof-muhitni muhofaza qilishni ta'minlash, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish, shuningdek, hududlarning sanitariya va ekologik holatini yaxshilash sohasida izchil siyosat amalga oshirilmoqda. Jumladan, 2019 – 2028-yillarga mo'ljallangan qattiq maishiy chiqindilar bilan bog'liq ishlarni amalga oshirish strategiyasi qabul qilingan. Shuningdek, Davlatimiz rahbari tomonidan «Maishiy va qurilish chiqindilari bilan bog'liq ishlarni boshqarish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi qaror imzolandi. Mazkur muhim hujjat asosida tizimga davlat-xususiy sheriklik loyihalari amaliyotga tatbiq etilib, davlat korxonalaridagi chiqindi klasterlari uchun zarur bo'lgan texnik jihozlar tadbirkorlarga 7 yilga muddatli to'lov asosida berildi.

Respublikamizda «Sanfa Products» kompaniyasi birinchi klaster bo'lib klaster tizimi asosida plastik chiqindilarni qayta ishlash, tayyor mahsulot ishlab chiqargan va eksportga yo'naltirgan kompaniyalardan biri hisoblanadi. Hozirda mazkur kompaniya tomonidan bir yilda 2000 tonna plastmassa idishlarni qayta ishlash natijasida linoleum uchun asos, avtoyo'llar, gidroinshootlarning qurilishi uchun zarur geotekstil, polimer geomembrana, yengil sanoat uchun sintepon kabi mahsulotlar ishlab chiqarilmogda.

Shunday korxonalaridan yana biri Surxondaryo viloyatida

joylashgan «Bio Texno Eko» korxonasi bo'lib, yillik quvvati 180 ming tonna, bir sutkada 500 tonna maishiy chiqindini saralab, qayta ishlaydi. Sellofan, plastik, plastmassa kabi maishiy chiqindilardan granularlar, polietilen quvurlarni ishlab chiqaradi.

Ko'rinib turibdiki, davlat chiqindilar bilan bog'liq muammolarni bartaraf etish yuzasidan o'z mas'uliyatini bajarayapti. Ammo, jamiyatimizda hamon chiqindi bilan «ishlash» ko'nikmasi juda sekin shakllanyapti. Ko'pchilik yurtodoshlarimiz haliy ham chiqindini «istagan joyimga tashlayman» aqidasi bilan voz kechgani yo'q. Buni har kuni yo'l chetiga uloqtirib ketilayotgan chiqindilar uyumidan ham ko'rishimiz mumkin.

Mutaxassislarning ta'kidlashicha, maishiy chiqindilar butun dunyoda arzon xomashyo hisoblanadi. Rivojlangan mamlakatlar tajribasi uning 85 foizini qayta ishlash mumkinligini ko'rsatmoqda. Shimoliy Yevropa mamlakatlarida, allaqachon, chiqindilarni alohida yig'ish yo'lga qo'yilgan, natijada qog'oz, plastik, aliyuminiy kabi xomashyoning katta qismi qayta ishlashga yuboriladi.

Kuzatuvlarga ko'ra, rivojlangan mamlakatlarda chiqindini boshqarish tizimi xususiy sektorlar ixtiyoriga berilgan. Masalan, Xitoyda chiqindi bilan shug'ullanuvchi millioner tadbirkorlar bor. Ular aynan chiqindi biznesi bilan ham o'z oilasi, ham davlat iqtisodiyotiga foyda keltirayapti.

Tarixiy manbalarda munitsipal darajadagi ilk chiqindixonalar eramizdan avvalgi 400 yilda Afinada tashkil etilgan bo'lib, chiqindilar maxsus savatga solinib, shahar tashqarisiga chiqarib tashlangani, bu tajriba Rimda ham qo'llanilgani qayd etilgan. Shuningdek, o'rta asrlarda Yevropada chiqindi va axlatlarni ko'chalarga tashlab ketilishi oqibatida turli o'latlar kelib chiqqavergach, chiqindilarni maxsus idishlarga solish, ko'chalarni tozalash masalasiga e'tibor qaratilgan.

XXI asrga kelib ishlab chiqarish rivojlangani sayin,

faqat ovqat qoldiqlari emas, karton, plastik, kimyoviy va tibbiy jihozlar, kiyim-kechaklar kabi chiqindi turlari ko'payib, ularni yo'q qilish tartibi o'zgarib qolmoqda. Chiqindilarni ko'mish, okeanga uloqtirish yoki yoqib yuborish «amaliyoti» hamon davom etayapti.

Aytish joizki, ko'plab mamlakatlarda bu muammoning turlicha yechimlari topilgan. Masalan, Shveysariya qo'shni davlatlardan chiqindilar import qilish hisobiga issiqlik elektr stansiyalarining muttasil ishlashini ta'minlaydi. Bu borada Yaponiya aholisi chiqindilarni yonadigan va yonmaydigan turga ajratgan holda, axlatga tashlansa, pekinliklar ertalabdan oq yularidan chiqqan keraksiz buyumlarni maxsus chiqindi yig'uvchilarga pullashadi.

Ma'lumotlarga ko'ra, Gana poytaxti Akkra yaqinida yer yuzidagi eng yirik elektronika chiqindixonasi bor. Atlantika okeani sohilidagi Agboshbloshi chiqindixonasiga dunyoning turli burchaklaridan buzuq maishiy texnikalar olib kelinsa, Hindistondagi Alang shahri kemalar qabristoni, deya nom olgan. Bu yerda minglab yuk va yo'lovchi kemalarni uchratishingiz mumkin. 20 yil ichida bu yerda butun dunyodan olib kelingan 6500 dan ortiq kema bo'laklarga bo'lingan. Rasmiy manbalarda qayd etilishicha, bir yilda bu yerda o'rtacha 40 kishi kimyoviy moddalar va tasodifiy yong'inlar oqibatida vafot etadi.

Kuzatgan bo'lsangiz, ijtimoiy tarmoqlarda Ispaniyalik rassom Franchesko de Paxaro jahon bo'yab sayr qilish asnosida chiqindilardan ko'rgazmalar tashkil etmoqda. Rassom shahar ko'chalardan topib olgan chiqindilardan san'at asarlari yaratadi. Bu bilan odamlarga bu borada madaniyatli bo'lish kerakligini so'zsiz uqtirishga urinadi. Biz ham shu kabi tashabbuslar qo'llab-quvvatlashi shart! Chunki dunyo mamlakatlarini xavotirga solayotgan chiqindi muammosi bizga ham begona emas.

Mahbuba KARIMOVA,
«Milliy tiklanish» muxbiri

Raqamlarda qayd etilishicha, Buxoro viloyatidagi 829 ta madaniy meros obyektidan 530 tasi Eski shahar qismida joylashgan. Shundan, 139 ta obyekt sayyohlar eng ko'p boradigan joylar sanaladi. 130 ta yodgorlikning YUNESKOning jahon meroslari ro'yxatiga kiritilgani esa xalqaro turizm manzarasida O'zbekistonning maftunkor imijini ko'rsatib turibdi.

”

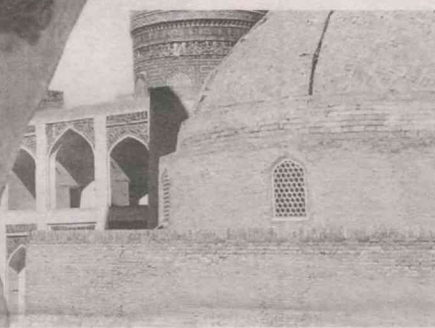
1997-yilda Buxoro shahrining 2500 yilligi YUNESKO shafeligida xalqaromiyosda nishonlandi. 2002-yilda esa «Buyuk ipak yo'lida turizm to'g'risida Buxoro deklaratsiyasi» qabul qilindi.

MEROS

BUXORO

NING

TURIZM MANZARASI

Shavkat BOBOJONOV,
tarix fanlari bo'yicha falsafa
doktori

Tarixiy manbalarda XX asr boshlariga qadar Buxoroda 360 ta masjid, 200 ta madrasa, 20 ta minora, 67 ta karvonsaroy, 103 ta hovuz, 6 ta savdo to'qi bo'lganligi keltirilgan. Shuningdek, Abdulkarim as-Samoniyning «Nasabnoma» asarida ham VIII-XII asrda yashab o'tgan 500 nafarga yaqin muhaddis, shayx, imom, muftiy, faqih, mufasssirlar haqida to'xtalib o'tilgan. Ahmad ibn Mahmud Buxoriyning Buxoro mozorlari zikriga bag'ishlangan «Tarixi Mullozoda» asarida VIII asrdan XV asrgacha bo'lgan davrlarda yashab o'tgan, Buxoro shahri va uning atroflarida dafn etilgan 150 dan ortiq ulamolalar, tarixnavislar, shoirlar, olimlar va hukmdorlar qabrlarining aniq o'rni to'g'risida hikoya qilingan. Hatto, Marko Polo va Ibn Battuta kundaliklarida Buxoroda tabarruk ziyoratgohlarning ko'pligi sabab qadimiy kent «yuksak ulug'vorlik shahri» deya ta'riflangan.

Bugungi kunda 105 ta masjid, 31 ta madrasa, 9 ta minora, 15 ta karvonsaroy, 4 ta savdo chorsusi va boshqa imoratlar saqlanib qolgan vohaning boy madaniy merosi mustaqillikning dastlabki yillaridan boshlab xalqaro darajada o'rganilib, muhofaza etila boshlandi.

O'zbekiston Jahon sayyohlik tashkilotiga 1993-yilda a'zo bo'lgan edi. 1996-yilga kelib tashkilot Buyuk ipak yo'li mamlakatlarining madaniy merosi saqlash bo'yicha seminarini Buxoroda o'tkazdi. 1997-yilda Buxoro shahrining 2500 yilligi YUNESKO shafeligida xalqaro miqyosda nishonlandi. 2002-yilda esa «Buyuk ipak yo'lida turizm to'g'risida Buxoro deklaratsiyasi» qabul qilindi.

Hozirda Buxoroda 500 dan

ortiq ziyoratgoh va muqaddas qadamjolar bor. Xususan, 500 gektarlik Eski shahar qismida 83 ta ziyoratgoh saqlanib qolingan. Mavjud obyektlarning barchasida infratuzilmani yaxshilash yo'lida olib borilayotgan harakatlar ziyorat sayyohligi obyektlari yo'nalishini kengaytirish imkonini beradi.

Buxorodagi Naqshbandiya tariqati vakillari qabrlarini ziyorat qilishni o'z ichiga olgan «Yetti pir» etimologiyasi bugun xalqaro brend darajasiga ko'tarilib, hududning tashrif qog'oziga aylandi.

«Vatanga qaytish», «ildizlarga qaytish», «o'tmishga sho'ng'ish», «qo'msash» nomlari bilan ataluvchi sayyohlikning maxsus turlari «Ildizlar turizmi» nomi bilan mashhur bo'lib, unda ziyoratchilar o'zlarining ijtimoiy, diniy, madaniy, milliy va etnik o'zligi haqida ko'proq bilishni xohlashadi. Shuning uchun otabobolari, ularning o'tmishi bilan bog'liq bo'lgan joylarni ziyorat qilishadi. Ayni shu yo'nalish orqali dunyo naqshbandiyalarini bir zaminga jamlash, tariqat a'zolarining Buxoroni ziyorat qilish imkoniyatini kengaytirish, ilmiy-ma'rifiy muhitni shakllantirish maqsadida Naqshbandiya turizm festivali yo'lga qo'yildi.

2018-yilda Buxoroda Kuala-Lumpurdagi O'zbekiston elchixonasi ko'magida Jahon So'fiy markazi «World Sufi Centre» (Malayziya) tomonidan III Naqshbandiya turizm festivali yuqori darajada o'tkazildi. 2023-yildan boshlab har yili aprel oyida Buxoroda mazkur festivalni muntazam o'tkazish belgilangani ziyorat sayyohligi rivoji uchun muhim asos bo'layotir.

Ma'lumotlarga ko'ra, har yili

300 mln.ga yaqin kishi ziyoratga chiqadi, shundan 40 mln.i (15-20 foiz) musulmonlardir. AQSHdagi Pew Research Center tadqiqot markazining qayd etishicha 2050-yilga borib dunyoda musulmonlar 2 761 480 000 (29,7foiz) kishini tashkil etadi va bu yirik ziyorat sayyohligi bozori degani. Ayni shu bozorda o'z o'rniga ega bo'lish uchun yurtimizda halol standartlari joriy qilinmoqda.

Chunki, bugun «Halol turizm» musulmon ziyoratchilarning jalb qiluvchi asosiy vosita bo'lmoqda. Bunda ta'lim olish, tijorat yoki sayohat barchasi diniy ko'rsatmalarga rioya etilgan holda amalga oshirilsagina halol turizm hisoblanadi.

Darvoqe, Buxoroda indoneziyaliklar bilan hamkorlikda respublikada yagona «O'zstandart» agentligining «Halol» sinov laboratoriyasi ishga tushirildi. «Yetti pir» ziyoratgohlarida halol talablariga javob beradigan Poykent Bukhara brendi ostida mehmonxonalar qad rostladi.

Ma'lumki, Singapurda an'anaviy tarzda o'tkaziladigan «Halal in Travel» sammitida MasterCard va CrescentRating tashkilotlari tomonidan har yili 140 ta yo'nalish bo'yicha «Jahon musulmon sayohati indeksi» xalqaro reytingi e'lon qilindi. Yurtimiz unda 2018-yilda 32-o'rindan, joriy yilda esa kuchli o'ntalikdan joy oldi. Mazkur e'tirofga mamlakatimizning islom dini bilan bog'liq boy merosni o'rganish va xalqaro miqyosda ommalashtirish, sayyohlarga ochiqlik siyosati, yaratilgan imkoniyatlar asosiy sabab bo'lgan. Ayniqsa, 2020-yilda ISESCO tashkiloti tomonidan Buxoro

2023

-yildan boshlab Buxoro shahrida iyul oyida Imom al-Buxoriy tavalludiga bag'ishlab hadis ilmini o'rganish bo'yicha xalqaro simpozium o'tkazish belgilangani xalqaro tadbirning muhim natijalaridan biri bo'ldi.

shahri Islom olami madaniyati poytaxti, deb e'lon qilinishi vohaga ziyoratchi va sayyohlarni jalb etishda katta qadam bo'ldi.

Hozirda Buxoroning ziyorat sayyohligi salohiyatini xorijda manzilli targ'ib etish maqsadida «Yetti pir» ziyoratgohlari Rossiya davlatlariga targ'ib qilindi. Natijada, vohaga tashrif buyuruvchi xorijiy ziyoratchilar soni va salmog'i oshayotir. Jumladan, 2017-yilda 169 ming, 2018-yilda 301 ming, 2019-yilda esa 603 ming xorijiy sayyoh va ziyoratchilar Buxoroga tashrif buyurdi. Sayohatdan so'ng, rossiyalik va amerikalik sayyohlar shaharda o'rta ar suhi, tarixiy davrni his qilganini e'tirof etishgan bo'lsa, musulmon ziyoratchilar «Yetti

pir» ziyoratgohlaridan ruhiy, ma'naviy kuch olish barobarida islom me'morchiligidan zavq olishganini ta'kidlashadi.

Kelgusida viloyatga ziyoratchilar oqimini keskin oshirish bo'yicha xalqaro doiradagi istiqbolli rejalar va yo'l xaritalari ishlab chiqilmoqda. Xususan, Buxoroga Dubay, Jakarta, Kuala-Lumpur, Lahor, Dushanbe shaharlaridan to'g'ridan to'g'ri va charter reyslarni yo'lga qo'yish rejalashtirilgan. Shuningdek, Turkiyaning «Atlasglobal Airlines» aviakompaniyasi tomonidan ziyorat turizmini rivojlantirish maqsadida 50 ta aviareysni amalga oshirish orqali O'zbekistonga 10 mingdan ziyod sayyohlarni jalb qilish ko'zlanmoqda. Ayniqsa, «EMIR» Danismanlik kompaniyasi tomonidan «Yetti pir» ziyoratgohlarini bir-biriga bog'lovchi elektrlashtirilgan temir yo'l qurish loyihasi bu borada yirik xalqaro loyihalardan biri sanaladi.

Buxoroda «Xalqaro ziyorat turizmi haftaligi» doirasida o'tkazilgan «O'zbekiston islom merosi konferensiyasi» hamda «Mir arab madrasasi bitiruvchilari» forumi yakunida ziyorat sayyohligini jadal rivojlantirish borasida qator kelishuvlarga erishildi. 2023-yil iyul oyidan boshlab Buxoro shahrida Imom al-Buxoriy tavalludiga bag'ishlab hadis ilmini o'rganish bo'yicha xalqaro simpozium o'tkazish belgilangani xalqaro tadbirning muhim natijalaridan biri bo'ldi. Sharif kent esa yana bir bor dunyoga ochiq shahar, sayohatlar chorrahasi, ziyorat sayyohligi markazi sifatida o'zini namoyon etdi.

16 kun davomida 13, 9 va 4 yoshli bolalar nafaqat o'z kuchlari bilan tirik qolishga, balki hali bir yoshga to'lmagan chaqaloq hayotini ham saqlab qolishga muvaffaq bo'lishgan.

Chorshanba
24-may, 2023-yil
№15 (1203)

Google

FOYDALANILMAYOTGAN AKKAUNTLAR O'CHIRILADI

Google vitse-prezidenti ikki yil davomida foydalanilmayotgan akkauntlarni o'chirish rejalariga haqida ma'lum qildi. Yangilik Google Workspace, YouTube va Google Photo'ga tatbiq etiladi. Foydalanuvchilarning faqat shaxsiy hisoblari o'chiriladi. Undan oldin ularning egalari shaxsiy va xazira pochtlariga bildirishnomalar yuboriladi.

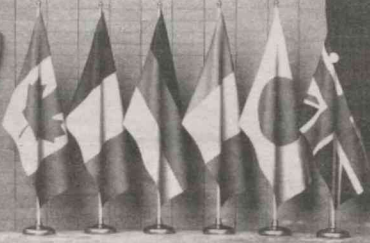

SO'NGGI 100 YILDAGI ENG KUCHLI SUV TOSHQINI

Italiyaning ba'zi hududlarida yarim yillik norma 3 kunda yog'ishi natijasida 23 ta daryo o'zanidan chiqib ketdi. Ushbu ofatdan 14 kishi halok bo'ldi, 27 ming aholi ko'chirildi. 36 mingga yaqin odam boshpanasiz qoldi.

G7

CANADA
FRANCE
GERMANY
ITALY
JAPAN
UNITED KINGDOM
UNITED STATES

«KATTA YETTILIK»NING MUHIM QARORI

G7 davlatlari mintaqaviy muammolarni hal qilishda Markaziy Osiyo mamlakatlari bilan hamkorlik qilish niyatida. Bu haqda «Katta yettillik» yetakchilari Yaponiyadagi sammitda ma'lum qildi. Ular mintaq bilan savdo va energetika aloqalarini mustahkamlash, Transkaspiy xalqaro transport yo'nalishini qo'llab-quvvatlash niyatlari borligini ta'kidlashgan.

YOSHLAR ENDI TIK TOKKA KIROLMAYDI

AQSHning Montana shtatida TikTok butunlay ta'qiqlandi. Gubernator bu qarorini «rezidentlarning shaxsiy ma'lumotlarini Xitoy Kommunistik partiyasidan himoya qilish» bilan izohladi.

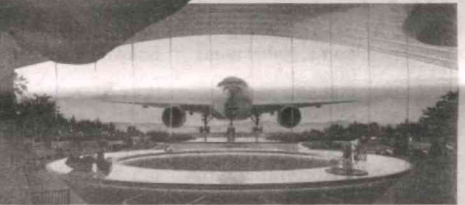
AYOLLAR KOINOTNI ZABT ETYAPTI

SpaceX o'z faoliyatidagi ilk fazogir ayolni koinotga uchirdi. Saudiya Arabistonidan Xalqaro kosmik stansiyasiga yo'l olgan ilk ayol-fazogir o'zak hujayralarni o'rganuvchi biolog olim Rayyona Barnaviy bo'ldi. Parvoz 21-may kuni Falcon 9 kosmik kemasida amalga oshirildi.

SAUDIYA ARABISTONIDA FUTURISTIK AEROPORT QURILADI

Terminal ichida ichki mikroiqlimga ega oazis yaratish rejalashtirilgan. Qurilish 2023-yil oxirigacha yakunlanishi kutilmoqda.

NOMA'LUM PORTRETLAR TOPILDI

Rembrandtning ikkita portreti 200 yildan keyin britaniyalik oilaning shaxsiy kolleksiyasidan topildi.

Portretlar Amsterdam va Nyu-Yorkdagi muzeylarda namoyish etiladi, so'ngra Londondagi Christie's auksionida sotiladi. Rasmlarning taxminiy narxi 5 dan 8 million funtgacha.

4 NAFAR BOLA 16 KUN O'RMONDA QOLIB KETDI

Kolumbiya o'rmonlarida samolyot halokatidan keyin to'rt nafar bola 16 kun yashab tirik qoldi. Ularning eng kattasi 13 yoshda, eng kichigi 11 oylik. Ular Cessna 206 samolyotining yo'lovchilari bo'lgan. Barcha kattalar: uchuvchilar va to'rt farzandning onasi halok bo'lgan.

Yosh sayohatchilar samolyot halokatiga uchrugandan so'ng yordam kutmaslikka qaror qilib, odamlarni qidirishgan. 16 kun davomida 13, 9 va 4 yoshli bolalar nafaqat o'z kuchlari bilan tirik qolishga, balki hali bir yoshga to'lmagan chaqaloq hayotini ham saqlab qolishga muvaffaq bo'lishgan.

Internet ma'lumotlari asosida Feruza XODJAYEVA tayyorladi.

STATISTIKA

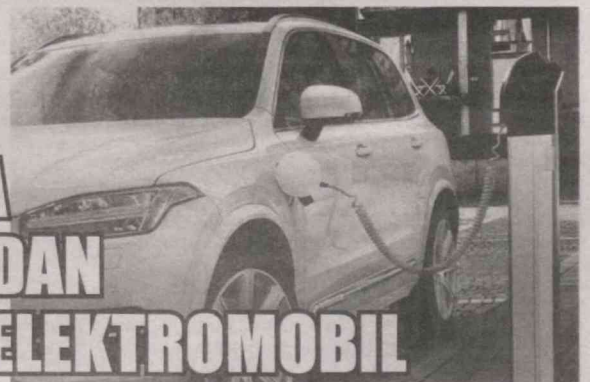
Statistika agentligi ma'lumotlariga ko'ra, O'zbekiston 2023-yilning yanvar-aprel oylarida 9 ta xorijiy davlatdan qiymati 81,3 million AQSH dollariga teng bo'lgan 2 ming 544 dona elektromobil import qildi.

Elektromobillar importi o'tgan yilning mos davri bilan solishtirilganda 1 ming 815 taga oshgan. Joriy yilning aprel oyida xorijiy davlatlardan 876 dona elektromobil import qilindi.

O'zbekiston 4 oyda eng ko'p elektromobil import qilgan davlatlar Xitoy – 2 278 ta, Gonkong – 202 ta, Germaniya – 32 ta, BAA – 16 ta, Koreya – 9 ta, AQSH – 4 ta

O'za

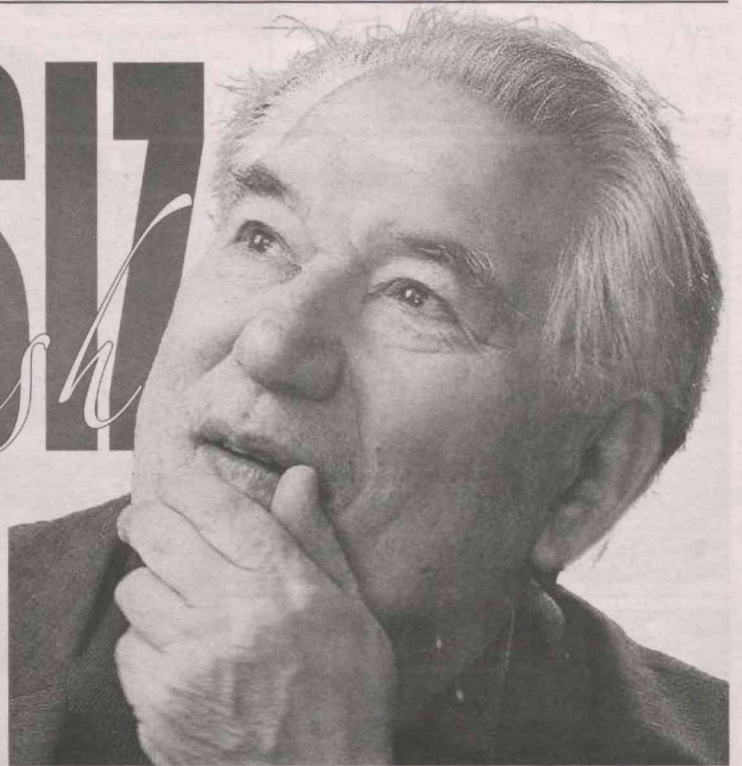
4 OYDA 2500 DAN ZIYOD ELEKTROMOBIL

JUR'ATSIZ Kengash

YOXUD NOBEL

NASIB
ETMAGAN
YOZUVCHI

1895-yil 27-noyabrda Parij shahrida Alfred Nobel tomonidan olamshumul vasiyatnoma yoziladi. Unga ko'ra, Nobel nomi bilan yuksak mukofot joriy etilishi va u fizika, ximiya, tibbiyot sohalari qatori adabiyotning yetuk vakillariga ham berilishi qayd etiladi.

Adabiyot, teatr va kino rivojlanishiga ulkan hissa qo'shgan, qator xalqaro mukofotlar sohibi, Qirg'iziston Qahramoni Chingiz Aytmatov nomi bir necha bor Nobel mukofoti komitetida ko'rib chiqilgan bo'lsa-da, yozuvchiga bu mukofot nasib etmadi. O'rinni savol tug'iladi: Chingiz Aytmatov bu mukofotni olishi mumkinmi?

Buyuk adib va jamoat arbobi Chingiz Aytmatov nafaqat qirg'iz xalqi, shuningdek, butun turkiy mamlakatlar, jumladan, o'zbek xalqi uchun ham aziz va qadri sismo. Yozuvchi mintaqamiz tinchligi va osoyishtaligi, uning kelajagi va ravnaqi, xalqlarimiz o'rtasida do'stlik va hamjihatlikni mustahkamlash, ularni turli ziddiyat va qarama-qarshiliklardan asrash yo'lida fidokorona faoliyat olib borgan. O'tgan asrning 80-yillarida sobiq markaz tomonidan uyushtirilgan «o'zbek ishi», «paxta ishi» kabi nohaq siyosiy kampaniyalar chog'ida Chingiz Aytmatov adolat va haqiqat kuchisini sifatida xalqimizning sha'ni va obro'-e'tiborini katta minbarlardan turib mardona himoya qilganini el-yurtimiz hamisha minnatdorlik bilan eslaydi. Betakror ijodkorning davlatimiz tomonidan «Do'stlik» va «Buyuk xizmatlari uchun» ordenlari bilan taqdirlangani ham shundan dalolat beradi.

Mashhur adib, jamoat arbobi, dunyoda tinchlikni mustahkamlash, inson qadriyatlarini himoya qilish va xalqaro munosabatlarni rivojlantirishga katta hissa

qo'shgan Chingiz Aytmatov asarlari 174 ta tilga tarjima qilingan bo'lib, ularning umumiy tiraji 80 millionni tashkil etadi. 1960 – 2000-yillarda Chingiz Aytmatov faol ijtimoiy xalqaro faoliyatda bo'ldi. 1986-yilda u Issiqko'l forumiga asos soldi.

Yozuvchi Aytmatov bir emas, ikki Nobel mukofoti olishi mumkin edi: biri jahon adabiyoti faniga qo'shgan hissasi uchun, ikkinchisi jahonda tinchlikni mustahkamlashga qo'shgan yangi siyosiy qarashlarini joriy etishga va mustahkamlashga, dunyodagi siyosiy va eng muhim progressiv o'zgarishlarga Chingiz Aytmatovning ta'siri katta bo'lgan. Sobiq ittifoqning adabiyot institutlari, turkiyazon mamlakatlar prezidentlari, nufuzli xalqaro tashkilotlar tomonidan uning nomzodi Nobel mukofotiga ko'p bora tavsiya etilsa ham, mukofot berilmadi. Buning u yaratgan badiiy adabiyotlarga va jahonda tinchlik o'rnatishga qilgan harakatlariga aloqasi bo'lmagan subyektiv va obyektiv sabablari bor edi. Ayrim faktorlar Nobel mukofotiga nomzodlarni aniqlash tarixida kamchiliklar va nohaqliklarni keltirib chiqarardi. Masalan, Nobel mukofotiga Aytmatovdek zabardast yozuvchilar emas, balki o'rta yozuvchilar loyiq ko'rilgan holatlar ham bo'lgan...

Chingiz Aytmatov bu mukofotga loyiq ko'rilmagani borasidagi tahlillar Aytmatov Nobel mukofoti komitetining «o'ziga xos» talablariga to'liq javob bermagan bo'lishi mumkin, degan taxminni keltirib chiqaradi. Nobel komiteti nizomida mukofot olish bo'yicha o'ziga xos chegaraviy normalar bor ekanki, bu normalarga ko'ra Aytmatov nomzodi qancha ko'rsatilsa ham, u hech qachon Nobel mukofoti olo'lmasdi. Chunki yozuvchi to'g'ridan-to'g'ri sovet tuzumidagi negatív holatlarni tanqid qilgan bo'lsa ham, hukumatning ashaddiy dushmani yoki hukumatga qarshi oppozitsiyada bo'lmagan. Yana

Aytmatov oliy davlat organlari a'zosi (Markaziy Komitet, Oliy Sovet, Yozuvchilar soyuzi, Davlat mukofotlash Komiteti) sifatida, Beniluks, Belgiya, Niderlandiya, Luksemburg davlatlarida, Fransiya, YUNESKO, NATOda elchi kabi lavozimlarda faoliyat yuritgan. Shuning uchun ham Chingiz Aytmatov nomzodi tasdiqlanmagan degan, qarashlar mavjud.

Alfred Nobel o'z vasiyatida mukofot nominatsiyalarini qayd etib, mukofot «siyosiy va ideologik qarashlarni hisobga olgan holda adabiyotda katta yutuqlarga erishgani uchun berilsin», deya aniq va ravshan yozib ko'rsatgan. Bu degani Nobel mukofotini olish uchun buyuk asarlar yaratish barobarida siyosiy va ideologik dunyoqarashga ham ega bo'lishi kerak. Yana bu qarashlar Shvetsiya Qirollik akademiyasi a'zolari pozitsiyasiga ham to'g'ri kelishi kerak...

Nobel komiteti nizomi bo'yicha nomzodlarni faqat Shvetsiya akademiyasi yoki oliy o'quv yurti til va adabiyot professorlari, adabiyot muassasalari rahbarlari ko'rsatishi mumkin. Ma'lumotlarga ko'ra, adabiyot sohasida har yili 100 ga yaqin nomzodlar ko'rsatilgan. Ammo talabgorlar orasida uncha mashhur bo'lmagan yozuvchilar ko'pchilikni tashkil etgan. Rusiyazon Nobel mukofoti laureatlariga (6 kishi) kelsak, masalan I. Bunin, A. Soljenitsin, I. Brodskiy ochiqchasiga Sovet hokimiyatiga qarshi chiqqanlar. Pasternak dissident bo'lib, «Doktor Jivago» romanida Oktyabr inqilobi davrida rus intelligentsiyasi fojiasini, Sholoxov esa «Tinch Don» asarida Rossiyadagi revolyutsiya va fuqarolar urushi tufayli asrlar davomida faoliyat yuritayotgan Don kazaklari harakatining tugatilishi fojiasini ko'rsatgandi. Belaruslik Svetlana Alekseyevich Belarus Respublikasidagi davlat tuzumini ko'rsatgan asarlari uchun 2015-yilda Nobel mukofotini olgan...

Nobel mukofoti nomzodlarini aniqlash yashirin tarzda o'tkaziladi. Ayniqsa, nomzodni

aniqlashda oldingi Nobel mukofoti laureatlari va Shvetsiya Qirollik akademiyasi tomonidan ko'rsatilgan nomzodlarga e'tibor beriladi. Agar Nobel mukofotlari laureatlari guruhi tomonidan rasmiy ravishda bir nomzod qo'llab-quvvatlansa, nomzodning mukofot olish imkoniyati ortadi, agar qarshilik bildirilsa, mukofot olish imkoniyati kamayadi. Shuni hisobga olish kerakki, adabiyot nominatsiyasida ko'plab Nobel mukofoti olganlar sotsialistik tuzumga qarshi Kommunistik partiya dushmanlari bo'lishgan...

Chingiz Aytmatov Nobel

asarlari bilan tanish edi. Shvetsiya qiroli agar u akademiya a'zosi bo'lganida, Aytmatovni mukofotga loyiq ko'rishini, lekin, afsuski, u Shvetsiya Qirollik akademiyasi a'zosi emasligini, ovoz berishga haqli emasligini tushuntiradi...

Chingiz Aytmatovning do'sti, aytmatovshunos olim, Qirg'iziston Fanlar Milliy Akademiyasi vitse-prezidenti Abdildajan Akmataliyev yozuvchi haqidagi maqolalari, kitoblarida ushbu voqeani yozgan: «1980-yillar oxirlarida Aytmatov Avstriyada bo'lganida, Venada

«2008-yilda turkiy mamlakatlar mashhur kishilari tomonidan Nobel mukofotiga yana Chingiz Aytmatov nomzodi ko'rsatilgan, afsuski...»

mukofotini o'zining buyuk asarlari – «Alvido, Gulsari», «Sohil bo'yab chopayotgan olapar», «Asrga tatigulik kun», «Qiyomat», «Kassandra tamg'asi» asarlari uchun olishi mumkin edi. Yozuvchi o'z asarlarida ekologik tafakkur, madaniyat va munosabat, yangicha gumanistik g'oyalar haqida so'z yuritgan, zamonamizning dolzarb muammolarini ko'tarib, ularni global miqyosda falsafiy tomondan ochib bergan. Ayniqsa, «Sohil bo'yab chopayotgan olapar» asari yuqori saviyada yozilgan bo'lib, o'quvchiga badiiy-estetik zavq beradi va hatto, bu asar E.Xemingueyning «Chol va dengiz» asari bilan bir qatorda turadi.

Qirg'izistonning birinchi Prezidenti Askar Akayev o'z esdaliklarida Chingiz Aytmatov bilan Shvetsiyaga borganini ta'riflaydi. Chingiz Aytmatov Nobel mukofotiga nomzod sifatida ko'rsatilganida, Shvetsiya qiroli Karl XVI Gustav uni huzuriga chaqirib, suhbatlashadi. Chunki u tabiatga, ekologiyaga juda qiziqqani uchun Aytmatov

Nobel komitetining maxsus vakili Chingiz Aytmatovni shaxsan izlab, unga Nobel mukofoti berilishini xabar qiladi va yozuvchini tabriklaydi. Afsuski, Nobel mukofoti komiteti mukofot laureatini rasmiy ravishda e'lon qilishdan oldin o'z tarixida birinchi bor, qarorini tezlik bilan o'zgartiradi. Sababi, sobiq ittifoqdan bir vaqtda ikki kishi mukofot olishi mumkin emas edi. Nobel mukofoti sobiq ittifoq rahbari Mixail Gorbachevga berildi».

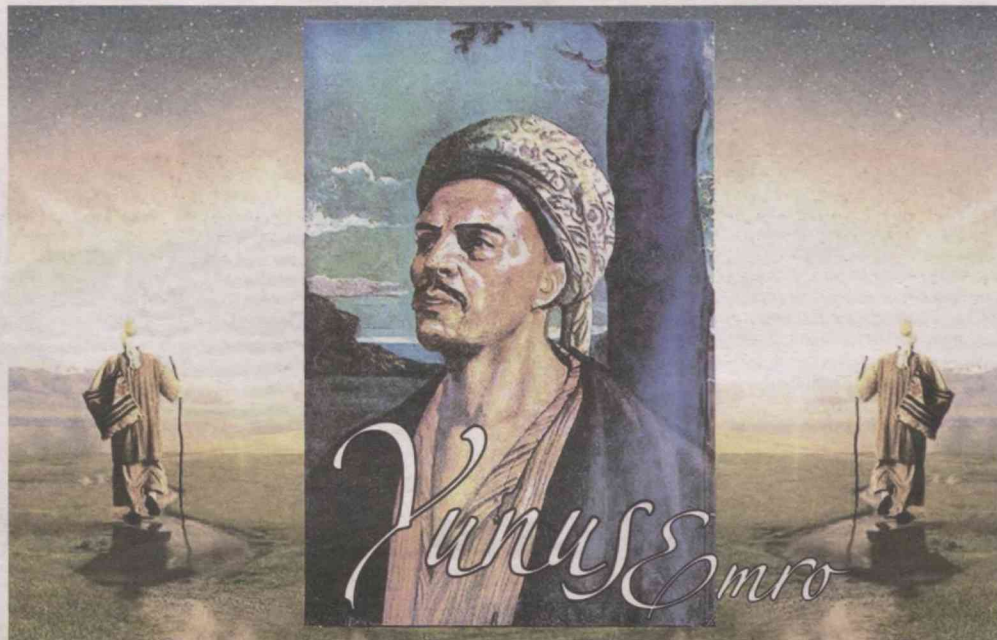
Akmataliyevning ma'lum qilishicha, 2008-yilda turkiy mamlakatlar mashhur kishilari tomonidan Nobel mukofotiga yana Chingiz Aytmatov nomzodi ko'rsatilgan, afsuski yozuvchining bevaqt o'limi tufayli uning nomzodi boshqa ko'rib chiqilmagan. Qisqacha aytganda, buyuk yozuvchi Nobelni olishga to'la haqli edi. Ammo Nobel kengashining jur'atsizligi sabab bu mukofot unga nasib etmadi.

Abdurashid
KUZIBAYEVning ijtimoiy
sahifasidan olindi.

ISHQ

Tinglang meni yoronlar, qimmatli tuyg'udir ishq,
Qadrsizga berilmas, hurmatli tuyg'udir ishq.
Ham jafodir, ham safo Hamzani otdi Qofga.
Ishq bilandir Mustajo, davlatli tuyg'udir ishq.
Toqqa tushsa kul aylar, ko'ngillarga yo'l aylar,
Sultonlarni qul aylar, jur'atli tuyg'udir ishq.
Kimgaki ishq ursa o'q g'ussa bilan qayg'u yo'q,
Faryod bilan oh ko'p, furqatli tuyg'udir ishq.
Dengizlarni qaynatur, mavjga solib o'ynatur,
Qoyalarni so'ylatur, quvvatli tuyg'udir ishq.
Aqllarni shoshirur, daryolarni toshirur,
Necha jigar pishirur, ki o'tli tuyg'udir ishq.
Miskin Yunus naylasin, dardim kimga so'ylasin,
Borsin do'sti to'ylasin, lazzatli tuyg'udir ishq.

Haq jahonga to'ladir, bandalar haqni bilmas,
Uni sen sendan izla, u sendan ayro bo'lmas.
Dunyoga ishonursan, rizqni meniki dersan,
Nechun yolg'on so'ylarsan, chun hech deganing bo'lmas.
Oxirat ko'p yiroqdir, bilsang to'g'rilik oziq,
Ayriliq juda uzoq, ketgan hech qaytib kelmas.
Dunyoga kelgan ko'char, bir-bir sharbatin ichar,
Bu bir ko'prikdir, o'tar, johillar buni bilmas.
Keling tanish bo'laylik, ishni qulay qilaylik,
Sevaylik, sevilaylik dunyo hech kimga qolmas.
Yunus so'zin tinglar esang, ma'nosini anglar esang,
Senga bir amal kerak, dunyoda hech kim qolmas.

MENI MENDAN ICHKARI...

Sevarman men seni jondan ichkari,
Yo'lim kechmas bu arkontan ichkari.
Meni menda dema menda emasman,
Bir men bordir menda mendan ichkari.

Qayga boqar ersam unda erursan,
Seni qanday qo'lam mendan ichkari.
U bir dilbardurur yo'qdir nishoni,
Nishon bo'lurmu, nishondan ichkari.

Meni mendan so'rma, menda emasman,
Suratim bo'sh yurur to'ndan ichkari.
Meni mendan olganga yetmas qo'lim,
Qadam kim bosar sultondan ichkari.

Tajallidan nasib etdi kimiga,
Kimining maqsudi undan ichkari.
Kima diydor kumidan shu'la tekasa,
Uning shu'lasi bor kundand ichkari.

Muhabbatni meni mendan olib tur,
Na shirin dard bu, darmondan ichkari.
Shariat, tariqat yo'ldir yurganga,
Haqiqat, ma'rifat undan ichkari.

...Sulaymon qush tilin bilur, dedilar,
Sulaymon bor Sulaymondan ichkari.
Unutdim din-diyonat qoldi mendan,
Bu ne mazxabdur, dindan ichkari.

Yunus Emro she'rlari bir necha yuz yillar davomida turli ijodkorlar tomonidan mustaqil tarjima qilinib sayqallanib kelgan. Bu tarjimalar aynan bir ijodkorning tarjimasi bo'lmagan uchun ham ular yig'ilib bir joyda to'plandi. Ishonamizki Yunus Emro ijodi barcha ijod ahlining ko'nglidan allaqachon chuqur joy egallagan.

HIKOYAT YO RIVOYAT

Quloq tutgin birodar,
Aytay senga hikoyat,
Shoyad eshitib buni,
Topgaydiansan hidoyat.

O'lim kelib to'satdan,
Bir yigit barvaqt o'ldi,
Gunohlari ko'p ekan,
Qabri otashga to'ldi.

Yillar o'tdi oradan,
Yigit qiynoqda yotar,
Ko'tarilmas azoblar,
Kundan kun bo'lar batar.

Ammo bir kun qabrga
Farishtalar kelishdi.
Zulmat bosgan bu qabr,
Birdaniga yorishdi.

Farishtalar dedilar:
"Bitdi qabr azobi,
Endi sizga bo'lmagay
Allohning hech g'azabi.

Bu sovg'alar siz uchun,
Bo'lsin sizga muborak.
Bizlarning kelishimiz,
Sizga jamatdan darak".

Yigit dedi: "Malaklar,
Qizlar shoshib qolibsiz,
Loyiqmasman sovg'aga,
Siz adashib kelibsiz.

Orzularim ko'p edi,
O'lib ketdim armonda,
Loyiqmasman sovg'aga,
Qilmang meni sharmanda.

Yotaverib bir joyda,
Ko'nikdimku sabrga,
Olib borib beringlar,
Uni boshqa birovga

Farishtalar dedilar:
"Biz qilmaymiz hech xato,
Bu sovg'alar Siz uchun,
Sizga qilingan ato.

Jon oluvchi farishta
Joningizni olgandi,
O'sha payt beshikda,
Farzandingiz qolgandi.

Insonlarga farzandlar,
Beriladi omonat,
Omonatga xiyonat –
O'rgatmasa diyonat.

Ayolingiz tarbiya
Qildi yolg'iz bolani,
Farzandingiz shu bugun,
O'rgandi "Bismillah"ni.

Qabringizni tark etar,
Endi azob – g'avg'olar,
Diyonatli farzandan,
Kelaverar sovg'alar.

Yaxshi qolgin ey yigit,
So'zimiz rostdir ishon",
Farishtalar ketdilar,
Qabr bo'ldi nurafshon.

Oxiratni unutdik,
Dunyolarga berilib,
Savob ishni or bilib,
Gunoh qildik kerilib.

Bismillahn o'rganish,
Shuncha savob bo'lsa gar,
Qancha savob bo'larkan,
Qur'on o'qisa agar.

Duo qiling azizlar,
Farzandlar olim bo'lsin,
Biz qabrda yotganda,
Qabrimiz nurga to'lsin!

ALHAMDULILLAH

Haqdan kelgan sharbatni
Ichdik, alhamdulillah,
Shul qudrat dengizini
Kechdik, alhamdulillah.

Qarshidagi tog'larni,
Daraxtzor-u bog'larni,
Sog'lik, safolik bilan
Oshdik, alhamdulillah.

Yosh edik, keksa bo'ldik,
Qanotlandik, qush bo'ldik,
Bir-birimizga esh bo'ldik
Uchdik, alhamdulillah.

Borgan o'lkalar osha,
Safoli ko'ngillarga,
Bobo –Topdiq ma'nosin
Sochdik, alhamdulillah!

Singilsulton qo'lidan,
Shakar tomar tilidan.
Do'st bog'ining yo'lidan,
Kechdik, alhamdulillah!

Beri kel, kelishaylik,
Yot bo'lsang tanishaylik,
Otimiz egarlandi,
Esdik, alhamdulillah.

Enib Rumni qishladik,
Ko'p xayr ish ishladik,
Uch bahorni o'tkazib,
Ko'chdik, alhamdulillah.

Ko'z ochib buloq bo'ldik,
Ko'payib irmoq bo'ldik,
Oqdik dengizga to'ldik,
Toshdik alhamdulillah.

Topdiqning topusinda,
Qul bo'ldik qopusinda.
Yunus miskin xom edik,
Pishdik, alhamdulillah!

SALOM BO'LSIN

Biz dunyodan ketar bo'ldik,
Qolganlarga salom bo'lsin.
Bizlar uchun xayr duo,
Qilganlarga salom bo'lsin.

Ajal bukar belimizni,
So'ylatmasdan tilimizni,
Xasta ekan, holimizni,
So'rganlarga salom bo'lsin.

Tanam o'rtaga olinur,
Yoqasiz ko'ylak bichilur,
Bizni toza bir vajh ila,
Yuvganlarga salom bo'lsin.

Azroil olgaydir jonimiz,
Qurur tomirda qonimiz,
So'nggi kiyim kafanimiz,
Tikkanlarga salom bo'lsin.

Ketar bo'ldik Do'stimizga,
Yetolmadik qasdimizga,
Qasd aylab janozamizga,
Kelganlarga salom bo'lsin.

So'zdir so'ylanur orada,
Kimsa urmas bu yaraga,
Borib bizni maqbaraga,
Qo'rganlarga salom bo'lsin.

Dunyoga kelganlar ketar,
Hargiz kelmas yo'lgadir,
Bizning holimizdan xabar,
Olganlarga salom bo'lsin

Yangi kitob

«MARDI MAYDON»

«Adabiyot» nashriyotida «Mardi maydon» nomli kitob nashrdan chiqdi.

Ushbu kitobda yozuvchi va kinodramaturg G'afur Shermuhammadning turli yillarda yozilgan va xalqimiz sevib tomosha qilgan filmlarga asos bo'lgan asarlari, yangi kinopovesti jamlangan. Bu asarlarda yurtdoshlari-mizning tanti fe'l-atvori, ibratli

hayot tarzi, sevgi va muhabbat iztiroblari, orzu-intilishlari aks etgan. O'ylaymizki, ushbu to'plam kitobxonlarga o'ziga xos ifodasi, badiiyati bilan manzur bo'ladi. Kitob O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi homiyligida chop etilgan bo'lib, mas'ul muharrir – Nurullo Chori. Aytish kerakki, O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi a'zosi

G'afur Shermuhammad nasr va dramaturgiya janrlarida samarali ijod qiladi. «Quduq tubidagi faryod», «Pariqishloq afsonasi» kabi pyesalari respublikamiz teatrlarida sahnalashtirilgan. Yozuvchining adabiy asarlari asosida «Chavandoz», «Arosat», «Ta'ziyadagi to'y», «Aldangan ayol» singari yana bir nechta badiiy filmlar, ko'plab hujjatli va

multiplikatsion filmlar suratga olingan. Muallifning ko'plab povesti va hikoyalari adabiy to'plamlarda, jurnallarda chop etilgan. G'afur Shermuhammad qoraqalpoq yozuvchisi Murodboy Nizanovning «Aqchagul» qissasi, «Oxirat uyqusi», «Dushman» romanlarini qoraqalpoq tilidan o'zbek tiliga tarjima qilgan.

? - Internet do'kondan mobil telefon sotib olgandim. Reklamadagi ma'lumotlar bilan mahsulot sifati bir-biriga to'g'ri kelmeyapti. Bu holatda nima qilishim mumkin?
Elmira Turapova, Nukus shahri

- Agar tovar (ish, xizmat) haqida noto'g'ri yoki yetarli darajada to'liq bo'lmagan ma'lumot berilganligi uchun zarur iste'mol xossalariga ega bo'lmagan tovar sotib olinasa, iste'molchi shartnomani bekor qilishga va o'ziga yetkazilgan zararni qoplashini talab qilishga haqli. Noto'g'ri reklama oqibatida sotib olingan tovar (ish, xizmat) tufayli iste'molchiga yetkazilgan zarar ishlab chiqaruvchi (ijrochi, sotuvchi) tomonidan to'liq hajmda qoplanishi lozim.

? - Aka-uka qo'shni bo'lib yashaymiz. Onamiz tirikligida vasiyat qilib 1300 kv.m joyni bizlarga qoldirgan. Ukam kadastr hujjatlarini rasmiylashtirganda menga tegishli hududga o'tgan. Bu vaziyatda nima qilsam bo'ladi?
Yunus Berdiyev, Namangan viloyati

- Fuqarolik kodeksining 1146-moddasiga ko'ra, Siz meros ochilgan joydagi notariusdan merosga bo'lgan huquq to'g'risida guvohnoma olasiz. Shuningdek, merosni qabul qilib olgan merosxo'rlardan biri merosning taqsimlanishini talab qilishga haqli. Agarda merosni taqsimlashda merosxo'rlar kelishuvga erisha olmasa, sud tartibida amalga oshiriladi. Shundan so'ng, har kim o'z merosiga nisbatan tuman kadastr bo'limiga murojaat qilishi mumkin bo'ladi.
G'olibjon Tangriyev, huquqshunos

? - Ko'pincha yuz kremlari qadog'ida SPF 15, 30 yoki 50 yozuviga ko'zim tushadi. Bu nimani anglatadi?
Shahnoza Qurbonova, Yangiariq tumani

- SPF - Sun Protection Factor, ya'ni quyoshdan saqlovchi omil ma'nosini bildirib, kremning tarkibiy qismi terini ultrabinafsha nurlaridan asrash uchun qo'llaniladi. SPF 15 kremi ultrabinafsha nurlarining 93 foizidan himoya qila olganligi sababli uni teriga qalinroq qo'llash lozim bo'ladi. SPF 30 nurlarning 97 foizidan, SPF 50 esa 98 foizidan himoya qilishi mumkinligini anglatadi.
Dildora Ziyoyeva, shifokor-dermatolog

? - Internet tarmog'ida ilk bor qaysi veb-sayt ro'yxatidan o'tkazilgan va u hozir ham faoliyat yuritadimi?
Shahram Norbekov, kollej talabasi

- 1991-yilning 6-avgustida CERN (Yevropa yadroviy tadqiqotlar tashkiloti) tadqiqotchisi britaniyalik Tim Berners-Li insoniyat tarixidagi birinchi veb-saytni ishga tushirgan (<http://info.cern.ch>). Ushbu saytga olim o'zining asosiy loyihasi - butunjahon internet tarmog'ini yaratish haqidagi asosiy ma'lumotlarni joylashtirgan. Mazkur sayt hozir ham ishlamoqda.
Umid Sharopov, IT mutaxassisi

? - Indiana shtati Universiteti kutubxonasining cho'kayotgani haqida eshitib qoldim. Shu haqda ma'lumot bera olasizmi?
Sarvinoz Samadova, Yashnobod tumani

- AQSHning Indiana shtati Universiteti kutubxonasi haqiqatdan ham arxitektor va quruvchilarning xatosi sababli har yili 1 dyum (2.54 sm.)ga cho'kishi tasdiqlangan. Bunga sabab qilib esa bino loyihalashtirilishida quruvchilar kitoblarning og'irligini hisobga olmaganini ko'rsatilgan.

? - Birlashgan Millatlar Tashkiloti universiteti haqida bilmogchiman. Uning asosiy faoliyati nima? Azamat To'xtayev, talaba

- Birlashgan Millatlar Tashkiloti universiteti (UNU) Yaponiyaning Tokio shahrida joylashgan bo'lib, BMT va unga a'zo davlatlarning maqsad va tamoyillarini amalga oshirish bo'yicha fundamental, ilmiy-amaliy tadqiqot olib borish bilan shug'ullanuvchi xalqaro olimlar hamjamiyati hisoblanadi. Universitet asosan tinchlik va boshqaruv, atrof-muhit va rivojlanish dasturlari bo'yicha faoliyat olib boradi. Shu bilan birga rivojlanayotgan mamlakatlar salohiyatini oshirishga hissa qo'shib, innovatsion g'oyalarni va mulozimlarni uchun platforma sifatida ham xizmat qiladi.
www.un.org

? - Xorijlik tanishim ishi tufayli ma'lum muddatga O'zbekistonga ko'chib kelyapti. Farzandlarini ta'lim muassasalariga joylashtirishni qay tartibda amalga oshiradi?
Erkin Ro'ziyev, Qarshi shahri

- Xorijiy fuqarolarning farzandlarini o'qishga qabul qilish belgilangan tartibda dastlabki ekspertiza hamda ro'yxatdan o'tkaziladigan jamoaviy va shaxsiy shartnomalar asosida amalga oshiriladi. Bakalavriatga esa oliy ta'lim muassasasi tomonidan belgilanadigan tartibda o'tkaziladigan suhbat natijasiga ko'ra qabul qilinadi.
Advice.uz

- Sayyoramizda bir necha rasmiy poytaxtga ega davlatlar ham bor ekan. Shu haqda ma'lumot bersangiz.
Zilola Bekjanova, mutaxassis

- To'g'ri. Dunyoda poytaxt shaharlari ikkita tashkil etuvchi davlatlar ham bor. Masalan, Niderlandiyada Gaga va Amsterdam, Janubiy Afrika Respublikasida Keyptaun hamda Pritoriya, Boliviya La-Pas va Sukre, Liviya Tripoli va Bengaze shaharlari shular jumlasidandir.
makepedia.uz

? - Men uch oy oldin farzandli bo'ldim, lekin hech qanday suyunchi puli olganim yo'q. Hozir ham murojaat qilib, o'sha pulni olishim mumkinmi yoki muddat o'tib ketib bo'ldimi?
Ra'no Jo'rayeva, Toshkent shahri

- Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 23-maydagi 327-son qaroriga birinchi ilova qilib keltirilgan «Ma'muriy reglament»ga ko'ra, suyunchi puli bola tug'ilgan kundan boshlab 6 oy muddat ichida murojaat qilingan taqdirda O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi huzuridagi budgetdan tashqari Pensiya jamg'armasi tomonidan ajratiladi. Nafaqa puli nafaqa yetkazib berish (topshirish) yuklangan tashkilot tomonidan to'lanishi belgilangan. Demak, Siz hozir ham ushbu mablag'ni olish huquqiga egasiz.
Yurist Bloger rasmii telegram kanali

Prezident farmoni amalda

BOLALAR VIRTUAL LABORATORIYADA BILIM OSHIRADI

Ohangaron tumani «Qoraxitoy» mahallasidagi 12-umumta'lim maktabida «Interaktiv ta'lim VR» dasturi joriy qilindi. Hozirda zamonaviy darslik sinovdan o'tkazilmoqda. Endi kimyo fanidan laboratoriya mashg'ulotlari mutlaqo xavfsiz, virtual shaklda olib boriladi. Ushbu loyiha mamlakatimizda Toshkent viloyati misolida birinchi bor amalga oshirilmoqda. Kelgusida bu kabi ko'plab ilg'or tashabbuslar viloyatning boshqa hududlarida ham keng joriy qilinishi rejalashtirilgan. Ma'lumot uchun Prezidentimizning 2022-yil 6-iyuldagi «2022 — 2026 yillarda O'zbekiston Respublikasining innovatsion rivojlanish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida» gi farmoniga asosan Ohangaron tumani va Chirchiq shahri «Innovatsion hudud» maqomini olgan. Unga ko'ra, joylardagi ta'lim muassasalarida ta'lim tizimida virtual reallikka asoslangan ilg'or vizualizatsiya texnologiyalari hamda masofaviy o'qitishning onlayn-platformalari, bilim berishning yangi usul va vositalarini joriy qilish belgilangan.
A.MUSAEV, O'ZA.

O'zingizni qiziqitirgan savollarga javob topolmayapsizmi? Bizning quyidagi telegram manzilimizga yo'llang, bizning mutaxassislar savollaringizga javob berishadi.

99 443-05-86

«MILLIY TIL» DEMOKRATIK PARTIYASINING LITMIYOY-SIYOSIY GAZETASI

JAMOATCHILIK KENGASHI:
Alisher QODIROV – kengash raisi
Akmal SAIDOV, Abror PO'LATOV, Amiridin BERDIMURODOV, Akmal JUMABOYEV, Bahodir MAMATXONOV, Iltom ABDULLAYEV, Ibrohim G'OFUROV, Iroda DADAJONOVA, Minhojiddin MIRZO, Nodir MUXTOROV, Odiljon TOJIYEV, Olim O'SAROV, Otahbek JIVANBOYEV, Ozodbek NAZARBEKOV, Orifali QOZDOQOV, Feruza MUHAMMEDIJANOVA, Xorshid DO'STUMHAMMAD, Sherzodxon QUBRATXO'JA, Shavkat SHARIPOV, Shuxratjon AXUNDJANOV.

Bosh muharrir: Miroldin ABDURAHMONOV

TAHRIRIYAT MANZILI:

Toshkent shahri, Uchtepka tumani, Maqsud Nazarbekov ko'chasi, 1 A-uy, Gazeta tahririyat kompyuter markazida teriladi va sahifalandi. Mualliflar fikri tahririyat nuqtayi nazaridan farq qilishi mumkin.

Tahririyatga kelgan xatlar doimiy e'tiborida bo'lib, ular mualliflariga qaytarilmaydi.

NAVBATCHI MUHARRIRLAR: Ravshan MAHMUDOV, Mahbuba KARIMOVA, NASHR UCHUN MAS'UL: Ma'murjon YULDOSHEV, NAVBATCHI: Feruza XODJAYEVA, DIZAYN GURUHI: Asilbek QUBRATOV, Firdavs HAMIDULLAYEV

Gazeta «Sharq» nashriyoti-matbaa aksiyadorlik kompaniyasida chop etiladi. Korxonasi manzili: «Buyuk Taron» ko'chasi, 41-uy

Elektron pochta: mtiklanish@bk.ru / mtiklanish@mail.ru

ISSN 2010-7714

2008-yil 29-oktabrda O'zbekiston Matbuot va axborot agentligi tomonidan № 0223 raqami bilan ro'yxatdan o'tgan. Gazeta haftaning chorshanba kuni chiqadi. Adadi - 8 657. Gazetaning bahosi kelishilgan narxda. Qo'g'oz bichimi: A3. Hajmi: 4 bosma toba. Buyurtma: G - 516. Boshiga topshirish vaqti 21.00. Topshirildi 2:40